Է. ՏԱՐԻ | ԹԻՒ 1,914 | Կ. ՊՈԼԻՍ. 1903 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 7—20 | 21 ՇԷՎՎԱԼ 1320 —— 7 ՔԵՆՈՒՆԻ ՍՍ" 1318 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

«بوزانتیون»
ارمنیجه یومی سیاسی غزته. صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
بوزانت كچیان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۲۳–۲۵ نومرو
دائرهٔ مخصوصه‌ده در

Բիւզանդիոն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ | ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ | ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՕՐՈՒԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ո՞րն է շէնքերը տաքցնելու խնայողական միջոցը.— Շոգի՞ թէ ելեկտրականութիւն տեղափոխութեան համար.— Ի՞նչպէս կարելի է օգտակարապէս գործածել վար իջնող կառքի մը ուժը.— Դիւթական վերջալոյսները.— Քրիստափոր Գողոմպոս գտա՞ւ թէ վերագտաւ Ամերիկան.

Այս սաստիկ ու վաղահաս ձմեռուան մէջ ջերմութիւն արտադրելու խնդիրը մասնաւորապէս շահեկան կը դառնայ: Ջերմութիւն արտադրելու միջոցները բազմաթիւ են. կարեւորն է գտնել ամէնէն խնայողականը, որ միանգամայն շատ մը ուրիշ անպատեհութիւններէ զերծ ըլլայ, պարզապէս խօսել միջոց մը տաքնալու համար: Աւելորդ է ըսել թէ ելեկտրականութիւնն այս խնդրուած պայմանները կը լրացնէ: Արդէն իսկ ելեկտրական վառարաններ և ջեռուցիչներ շատ կ'գտնուին տուներու մէջ՝ վանելու համար ածուխը, քարիւղը, օդային կազը, նոյն իսկ այնքան բանաստեղծական փայտը՝ իրենց մուխին, ծուխին, աղտոտութեան, անախորժ հոտին, վտանգներուն, ածխական թթուին ու թթուուտին հետ: Տաքնալու, ինչպէս և լուսաւորուելու համար, այլ եւս հարկ չկայ չարչարուիլ, աղտոտիլ, նոյն իսկ վտանգներու ենթարկուիլ. կ'բաւէ կոճակ մը դարձնել լամբարը վառելու, ուրիշ մը՝ ջեռուցիչները տաքցնելու, ուրիշ մը՝ կերակուրներն եփելու համար, են: Ի՛նչ աղւոր ու դիւրին գործ, հէ՞: Ո՛չ մոխիր կայ, ոչ մուր, ոչ ալ օդն ապականող կազերու արտադրութիւն: Ելեկտրականութիւնը սակայն այս ամէն գեղեցիկ և գնահատելի առաւելութիւններուն հետ խնայողական ալ է, ո՛չ միայն սպառուելիք մը պահեստ պահել տալու կարելիութեամբը, այլ նոյն իսկ իր իրական աժան գինովը: Երանի՜ ուրեմն անոնց որք ձեռքի տակ մեծաքանակ ելեկտրականութիւն ունին:

Ելեկտրականութեամբ տաքնալու խնդիրն անցեալները մեծ յաղթանակ մը տարաւ ֆրանսական արեւմտեան երկաթուղիի ընկերութեան կատարած վճռական փորձովը: Այդ ընկերութիւնը, շոգեկառքերը փոխանակ տաք ջրով կամ շոգիով տաքցնելու, սկսած է ելեկտրականութեամբ տաքցնել: Փորձին հեղինակն Մոզեր է: Ջուր տաքցնելու, շոգի արտադրելու համար շոգեշարժն ածուխ պիտի սպառէ, ելեկտրականութիւն արտադրելու համար ալ նոյն միջոցին պէտք է դիմել առ այժմ: Խնդիր էր գիտնալ թէ ո՞րն աւելի աժան կ'նստէր: Շոգեկառքերու մէջ գործածուած ելեկտրական ջեռուցիչներուն իւրաքանչիւրը տաքնալու համար պէտք ունի 110 վոլդի և 1 ամբէռի, այսինքն 110 վոլդ—ամբէռի կամ, մէկ բառով, 110 ուադի (*): Իւրաքանչիւր շոգեկառքի մէջ 10 ջեռուցիչ կենալով, զանոնք տաքցնելու համար պէտք է սպառել 1100 վոլդ—ամբէռ կամ ուադ: Արդ՝ հազար ուադը կամ մէկ քիլօ ուադը շոգեշարժին վրայ 15 սանդիմի կ'արտադրուի, ըսել է թէ, ժամուան մը մէջ 16էն 17 սանդիմի ծախք մը պիտի ըլլայ 40 ճամբորդ տաքցնելու համար. օրը 3 ֆր. կ'ընէ: Եթէ հիմա այս ծախքը բաղդատենք տաք ջուրով կամ շոգիով տաքցնելու համար եղած ծախքերուն հետ, պիտի տեսնենք թէ ելեկտրական միջոցը տարօրինակ կերպով աժան է: Տաք ջուրով 40 հոգինոց կառք մը տաքցնելու համար օրական ծախքն է 4 ֆր. 70 սանդ., շոգիով տաքցնելու համար եղած ծախքն է 4 ֆր. 50 սանդ.:

Աժանութիւն, մաքրութիւն, վտանգի, անախորժ հոտի, ապականիչ և շնչահեղձ կազերու բացակայութիւն, իրաւունք չէ միթէ կոչել ելեկտրական միջոցը տաքնալու իտէա՛լ միջոց մը:

* * *

Քանի որ ելեկտրականութիւնն այսքան խնայողական է, կարելի չէ՞ միթէ նոյն իսկ իբրև շարժիչ ուժ գործածուող շոգիին տեղ բանեցնել զայն: Ամէն մարդ գիտէ թէ ելեկտրական ուժը (Եւրոպայի մէջ) ծանօթ ուժերուն ամէնէն աժանն է, երբ ջուրի անկումի մը միջոցաւ կ'արտադրուի: Երկիր մը, որ բազմաթիւ գետեր ու ջուրի անկումներ ունի, այժմ անսպառելի ու թանկագին գանձեր կ'պարունակէ: Օր պիտի ըլլայ որ մեծ գետերն ու անոնց անկումները, փոխանակ ջրաղացի ջրանիւները դարձնելու, ելեկտրածին մեքենաներու ջրանիւները պիտի դարձնեն: Ելեկտրական ուժը փոխադրութեան մէջ ալ խնայողական ըլլալով, անպատճառ հարկ չկայ որ քաղաքին մէջ կամ բոլորովին մօտերն արտադրուի: Այսօր կարելի է հարիւրաւոր քիլոմեթրներով ճամբայ ընել տալ անոր:

Սակայն եթէ մօտերն ու հեռուները ջուրի անկում չկենայ, ի՞նչ պէտք է ընել.— Հանքածուխով արտադրելու է: Ելեկտրականութիւնը զօրութիւն մ'է որ ուրիշ մը սպառումէն ծնունդ կ'առնէ: Զայն արտադրելու համար մեքենական կամ ջերմական և առաձգական ուժ պէտք է սպառել: Եթէ մեքենական աժան ուժ չունինք ձեռքի տակ, ջերմական ուժ պէտք է գործածել: Հոս ալ միեւնոյն հարցն է որ կ'ներկայանայ. հանքածուխ վառելով, այն է՝ ջերմական ուժ սպառելով, առաձգակա՞ն ուժ թէ ելեկտրական ուժ կարելի է արտադրել աժան գինով, այսինքն թէ շոգի արտադրելով ուղղակի անով գործե՞լն աժան է թէ ելեկտրականութեան վերածելով գործելը: Ելեկտրագէտներու Պելճիքական Ընկերութեան նախագահը, Մ. Միրտա, թուանշաններով կ'ապացուցանէ թէ բոլորովին անհիմն է կարծել որ հանքածուխով ելեկտրականութիւն արտադրելը շոգեկառքերու վրայ շոգի արտադրելէն աւելի սուղի կ'նստի: Ճանապարհային շոգեշարժներն իսկ շոգիի միջակ արտադրիչներ են, որովհետեւ տեղւոյ անձկութեան, ծանրութեան, մեծութեան և այլ պատճառներով կաթսան ու վառարանը հանքածուխ կ'վատնեն: Մէկ քիլօ ածուխով շոգեշարժ մը միայն 6 քիլօ 500 կրամ ջուր կրնայ շոգիացնել, մինչ իր արդիւնաբերութեան առաւելն: Այս քանակութիւնը 5 քիլօ 500 կրամի կ'իջնայ, երբ շոգեկառքին ընթացքն արագանայ, մինչդեռ կեդրոնական կայարանին մէջ հաստատուած կաթսայ մը, միեւնոյն քանակութեամբ ածուխ սպառելով, առնուազն 7 քիլօ 500 կրամ, և յաճախ 9 քիլօ ջուր կ'շոգիացնէ: Ըսել է թէ, մեծութեան և հաստատութեան խնդրուած պայմաններու մէջ, 1 քիլօ հանքածուխով ընդհանրապէս շոգեշարժներու արտադրածէն մէկ ու կէս անգամէն աւելի շոգի կ'արտադրուի: Բնականաբար այդ շոգին ուղղակի չի կրնար գործածուիլ շոգեկառքերը շարժելու համար, ելեկտրականութեան պէտք է փոխել զայն: Կառախումբերուն առջեւ շոգեշարժի տեղ պէտք է ելեկտրաշարժ գտնուի: Փոխանութիւնը կ'արժէ, որովհետեւ խնայողութիւնը մեծ է: Մէկ ձիու ուժ արտադրելու համար շոգեշարժ մը գրեթէ 3.3 սանդիմի հանքածուխ կը սպառէ, մինչ ելեկտրաշարժը միմիայն 1.7 սանդիմի հանքածուխ պիտի սպառէ: Այսպէս ուրեմն թէ ջրի անկումով և թէ նոյն իսկ հանքածուխով արտադրուած ելեկտրականութիւնը միշտ ուղղակի շոգիով գործելէն աժան կուգայ տեղափոխութեան համար: Արդէն փորձերն այս մասին հետզհետէ կ'բազմապատկուին, ելեկտրաշարժ թրամվայներէն վերջ ելեկտրական կառախումբեր երեւան կուգան հոս ու հոն: Գործնական և զօրաւոր բարգիչներու (accumulateur) խնդիրն է միայն որ դժուարութիւն կ'յարուցանէ:

* * *

Կառք մը վեր ելնելու ատեն, իր ծանրութեան համեմատ, աւելի կամ նուազ մեծաքանակ ուժ կ'սպառէ: Միեւնոյն կառքը վար իջած ատեն իր սպառած ուժին մեծ մասն ետ կուտայ, այնպէս որ կ'ստիպուինք ամէն ճիգ թափել, որպէս զի կառքը գլուխը չառնէ չերթայ: Շարժիչ ուժ չգործածելէ զատ զսպանակները կը սեղմենք, որպէս զի կառքին ուժը չզգացնենք: Այս ուժը, բաւական քանակութեամբ ջերմութեան փոխուելով, բոլորովին անօգուտ տեղը կ'վատնուի, նոյն իսկ վնասակար կ'դառնայ, քանի որ սեղմուած զսպանակները կ'մաշեն անիւները: Կարելի չէ՞ արդեօք, մանաւանդ լեռնային երկիրներու մէջ, այդ ուժն օգտակարապէս գործածել, ամբարել զայն ու ծառայեցնել վերելքին: Հարկ չկայ ըսել թէ կառքի մը վար իջած ատեն արտադրած ուժը բաւական չէ զայն վեր հանելու, որովհետեւ այլեւայլ պատճառներ անոր մէկ մասը իրենք կ'սպառեն: Առաձգական գնտակ մը բարձրութենէ մը վար իյնալով վեր կ'ցատկէ ու կ'մօտենայ իր նախնական դիրքին՝ առանց անոր հասնելու, զի իր ուժին մէկ մասը կ'սպառէ օդին ընդդիմութեան յաղթելու համար: Բայց եթէ, օրինակի համար, մէկուկէս մեթրէ վար ձգենք, վստահ կրնանք ըլլալ թէ անպատճառ մէկ մեթր վեր պիտի ցատկէ: Այսպէս նաեւ կառքին համար: Պէտք է ուրեմն որ վար իջած ատեն առ կարելին շատ մեծ ուժ արտադրէ, այս ալ կառքը ծանրացնելով կ'ըլլայ: Վար իջնող կառքը վեր ելնողէն միշտ աւելի ծանր պիտի ըլլայ: Ասոր համար կառքերը մեծաքանակ ջուր համբարելու տեղ պիտի ունենան, վար իջնող կառքը ջրով պիտի լեցուի: Արտադրուած մեքենական ուժը դիւրաւ կարելի է ելեկտրականութեան փոխել, որ պիտի կարողանայ կամ նոյն կառքը, այս անգամ առանց ջուրի, կամ ուրիշ մը վեր հանել: Խնդիրը, ինչպէս կ'տեսնուի, վերի կայարանին մօտ ջուր գտնելն է: Լեռնային կայարաններուն շատերը կարենալով լրացնել այս պայմանը, պիտի կրնան շատ խնայողական կերպով իրենց վերելքը կատարել: Խնայողութիւն ամէն ուրեք:

* * *

Քիչ մ'ալ ուրիշ նիւթի վրայ խօսինք, ուր ելեկտրականութիւնը գործ չունենայ: Չգիտեմ թէ Պոլսոյ և ընդհանրապէս Թուրքիոյ մէջ ալ տեղի ունեցա՞ն այն դիւթական վերջալոյսներն որք մանաւանդ Հոկտեմբերի 15ին և 17ին նշմարուեցան այս կողմերը: Արեւմտեան հորիզոնն հիանալի տեսարաններու վայր մը դարձած էր: Կասկարմիր արեւ մը հորիզոնին վրայ գլտորող ամպերն արտասովոր կերպով կ'շառագունէր. կարծես ահագին հրդեհ մը կ'վառէր հորիզոնին ետին: Արեւը վերջապէս մարը կ'մտնէ. երկինքը սակայն հետզհետէ ա՛լ աւելի սաստկօրէն կը շառագունի, ու արեւուն մարը մտնելէն կէս ժամ—երեք քառորդ վերջ երկնակամարին հրկիզումն իր սաստկութեան գագաթնակէտին կ'հասնի: Դիւթակա՜ն վերջալոյսներ....: Ո՞ր երանգապնակին վրայ պիտի կրնան ծնունդ առնել իրարու յաջորդող այնքան հիանալի երանգները: Հրդեհը տակաւ առ տակաւ կ'մարի, ու արեւուն մարը մտնելէն գրեթէ ժամ ու կէս վերջը միայն հորիզոնը կ'ամգունի լուսազրկուելու համար, քիչ վերջը, ստուերներու հոյլովը:

Ի՞նչպէս բացատրել այս հիանալի երեւոյթը: Շատեր Բըլէ հրաբուխին փոշիներուն կ'վերագրեն զայն, որք մթնոլորտին շատ բարձրերը նետուած ըլլալով, կ'թափառին օդի բարձր խաւերուն մէջ ու կ'անդրադարձնեն արեւուն ճառագայթները: Այդ փոշիները, կամ երեւոյթին պատճառը կամ պատճառները, ի՛նչ որ ալ ըլլան, առ նուազն յիսուն քիլոմեթր բարձր պէտք է եղած ըլլան, որպէս զի կարենան արեւուն մարը մտնելէն այդքան երկար ատեն վերջն ալ անոր ճառագայթները մեզ անդրադարձնել այնքան սաստկութեամբ: Այսպէս մեկնողները կ'հիմնուին սա իրողութեան վրայ թէ 1883ին ալ, Կրակաթոայի սոսկալի ժայթքումէն վերջ, միեւնոյն վերջալոյսները դիտուած են: Ուրիշներ պատճառը ջրաշոգիի կամ ուրիշ շոգիներու գոյութեան կ'վերագրեն: Ոմանք ալ լուսնին, մինչեւ իսկ արեւուն դիրքերուն մէջ կ'որոնեն պատճառը: Խնդիրը գրչի հարուածով կարծել չէ լուծել: Անոնք որ հրաբխային փոշիներու կ'վերագրեն, պէտք է կարենան պատասխանել բազմաթիւ հարցումներու. պէտք է ըսեն թէ այդ վերջալոյսներն միմիայն մեծ ժայթքումներէ՞ վերջ կ'պատահին, ամէն մեծ ժայթքում միշտ տեղի տուա՞ծ է անոնց, եւն. եւն.:

Որքան որ ալ զանոնք ծնուցանող պատճառին կամ պատճառներուն վրայ վիճաբանուի, Հոկտեմբերի վերջալոյսները դիւթական ըլլալէ պիտի չդադրին:

* * *

Դիւթական վերջալոյսներու և Քրիստափոր Գողոմպոսի միջեւ գտնուած հեռաւորութիւնն Եւրոպայի և Ամերիկայի միջեւ գտնուածէն աւելի մեծ է: Սակայն չկարծէք թէ գիւտ մ'ընելու յաւակնութիւնն ունեցած ըլլամ: Անցեալներն Ամերիկայի առաջ գտնուելուն վրայ տեղեկութիւններ կ'տրուէին Բիւզանդիոնի մէջ, կարծեմ շահեկանութենէ զուրկ պիտի չըլլան նոյն իսկ Գողոմպոսի գիւտի մասին հետեւեալ նորագոյն տեղեկութիւնները: Մինչեւ հիմա կասկածներ կային թէ Գողոմպոսի գտած երկիրը շատ առաջները գտնուած ու կորսուած էր. այդ կասկածներ զօրաւոր հիմերու վրայ կ'դրուին, կարելի է ըսել, ստուգութիւն կ'դառնան:

Խե՛ղճ Գողոմպոս, պիտի ըսէք, իբրև թէ իր գտած երկրին իր անունը չկրնալ տալը չէր բաւեր, հիմակ ալ իր գիւտին վրայ կ'յարձակին: Ա՛խ, սա գիտունները, որք ոչ մէկ բանի կ'խնայեն: Նախ եղելութիւնը պատմեմ, վերջը պիտի տեսնենք թէ Գիտութիւնն ի՛նչպէս կ'վարուի ճշմարիտ արժանիքներուն հանդէպ:

Քրիստիանիոյ համալսարանին պրոֆէսէօրներէն Մ. Սօֆուս Պուկը (Bugge), յաջողած է վերջերս կարդալ ռունական (սկանտինաւեան) արձանագրութիւն մը, որ 1817ին, Նորվէկիոյ հարաւային մասին վրայ, եկեղեցիի մը մօտերէն գտնուած էր: Այդ արձանագրութիւն շահեկան անուղղակի մանրամասնութիւններ կուտայ Վինլէն (Vinland),—ինչպէս կ'արտասանեն Նորվէկիացիները,—կոչուած երկրին, քինէ երկրին վրայ, որ Ժ. կամ ԺԱ. դարու մէջ Նորվէկիան գաղթավայր մ'եղած է: Այդ մանրամասնութիւններէն կ'տեսնուի թէ Վինլէն երկիրը կամ արդի Նոր—Սկովիան է (Հիւս. Ամերիկայի արեւելեան կողմը, մեծ թերակղզի մը, որ Գանատայի մասը կ'կազմէ) և կամ Նոր—Անգլիան (Մասաչուսէցի, Ռոտ Այլէնտի, եւ. նահանգները, Պոստոնի կողմերը): Արդէն 1831ին Մասաչուսէցի նահանգին մէջ զրահակիր պատերազմիկի մը կմախքը գտնուած էր, որուն սաղաւարտն յարանման է հին Սկանտինաւներուն կրած սաղաւարտին: Աշտարակ մ'ալ գտնուած է, որուն վրայի արձանագրութիւնը ռունական ըլլալ կ'թուի:

Այսքանը բաւական պիտի ըլլար կասկածներուն մարմին տալու, երբ ուրիշ գիւտ մը անոնց մարմին և հոգի կուտայ միանգամայն: Արդարեւ երբ Բրօֆ. Պուկը ռունական արձանագրութիւնը կ'կարդար, ճիզուիտ հայր մ'՝ Ֆիշըր, Վիւրդէմպէրկի մէջ, Վօլֆէկ դղեակին մատենադարանին մէջէն աշխարհացոյց մը կ'գտնէր, 1482—1486ին պատրաստուած —ըսել է Ամերիկայի գիւտէն առաջ— որ կ'պարունակէ ամերիկեան կիսագունդէն մաս մը, Կրոնլէն անուամբ—կանանչ երկիր: Խուզարկութիւնները ցոյց տուած են արդէն թէ այդ աշխարհացոյցն ա՛լ աւելի հինի մը պատճէնն էր միայն: Այսպէս կ'լուսաբանուի Ամերիկայի գիւտին ժամանակակից քրոնիկագրի մը ըսածը թէ Գողոմպոս մեծապէս օգտուեցաւ հին աշխարհացոյցէ մը:

Այս ամէնը կ'ցուցնէ թէ հռչակաւոր Ճենովացին ո՛չ թէ անծանօթ, այլ կորսուած Ամերիկան գտաւ, միայն Ամերիկան վերագտաւ, եթէ կարելի է այսպէս ըսել: Այլ և այլ նկատումներ, ինչպէս Հին Աշխարհն հաւասարակշռող երկիր մը գտնել, աշխարհիս կլորութիւնը ցոյց տալու համար Եւրոպայէն արեւմուտքի ուղղութեամբ մեկնելով Հնդկաստան հասնիլ, տեղի տալու են աւելի որոշ նպատակի մը, այն է՝ արդէն իսկ գտնուած ու կորսուած երկրի մը վերստին գիւտն ընել:

Միթէ այս նոր խուզարկութիւնները Գողոմպոսի համբաւը կ'նսեմացնե՞ն: Ո՛չ, ամենեւին. ճշմարիտ արժանիքները խուզարկութիւններէ կ'շահին, ո՛չ թէ կ'կորսնցնեն: Գողոմպոս այսօր քաջարի բախտախնդիր մ'ըլլալէ դադրելով, անվեհեր և գիտական երկրախոյզ մը կ'դառնայ: Կ'կորսնցնէ՞....

Մ. Ն. ԲՆԱԳԷՏ

(*) Ուրիշ յօդուածի մը մէջ ելեկտրական այս կարեւոր միութիւններուն վրայ մի քիչ ծանօթութիւն պիտի տանք:

ՕՍՄԱՆԵՐԷՆԻ, ԱՐԱԲԵՐԷՆԻ ԵՒ ՊԱՐՍԿԵՐԷՆԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ՄԵՐ ՄԷՋ.— Ա.

Գաւ. օրաթերթիդ Դեկտ. 25ի թուոյն մէջ արաբերէն և պարսկերէն լեզուաց մասին տեսութիւն մը երեւցաւ օսմ.ի ծանօթ ուսուցչի մը կողմէն, որով ցաւ կ'յայտնուէր թէ այս լեզուաց երեսէն մեր ուսուցիչներէն և ուսանողներէն շատերը զրկանք կ'մատնուին: Այս պարագան բոլորովին սխալ ըլլալով կ'փութանք բացարձակապէս հերքել, քանի որ օսմաներէնի ճիւղին գործադրութեան մասին մեք ալ քանի տարիէ ի վեր կ'հսկենք իբր անդամ Ուսումն. Խորհրդոյ, և օսմ.ի ուսուցիչ Պոլսոյ 4—5 կարեւոր թաղի վարժարանաց մէջ դասաւանդութիւն կ'ընենք, ուստի և բնաւ չենք կրնար ընդունիլ այն լռելեայն զրպարտութիւնը, որ կ'ուղղուի մեր և օրէնքի հաստատողներու ճակատին:

Նախ՝ յօդուածագիրը կ'ըսէ թէ «բաւական ժամանակէ ի վեր մեր կրթական շրջանակներուն մէջ բաւական տենչ մը կ'տեսնուի, Թուրքերէնի ամէն ուսուցչէ և ուսանողէ պահանջել բուն արաբերէն եւ պարսկերէն ծանօթութիւն»: Այս բոլորովին սխալ է. մեզ քննութեանց հրահանգն ի ձեռին ունենալով, կ'ըսենք թէ բնաւ երբեք ամէն ուսուցչէ զուտ արաբերէնի եւ պարսկերէնի ծանօթութիւն չի պահանջուիր: Ըստ Կազմական Կանոնագրոյ, ուսուցչութիւնն այսօր որոշ կերպով չորս աստիճան ունի, որք են՝ օգնական ուսուցչութիւն, դասատուական ուսուցչութիւն, օգնական մասնագիտութիւն և բուն մասնագիտութիւն: Այս աստիճանները կ'որոշուին քննութեան հրահանգով մը, որ Կազմական Կանոնագրի յաւելուածական մասը կ'կազմէ և կը պարունակէ այն առարկաներն որք գրական, բնագիտական և գործնականի համար զատ զատ փորձեր են, և որոց համեմատ Քննիչ Յանձնաժողովը կ'քննէ իրեն ներկայացող քննելիները: Ըստ այս քննութեան Հրահանգին օգնական ուսուցիչ, դասատուական ուսուցիչ, նոյն իսկ օսմ.ի օգնական մասնագէտ ուսուցիչ երբեք չի պահանջեր արաբ. և պարսկ. ծանօթութիւնը, միմիայն բուն մասնագէտներէ կը պահանջէ, որ արդէն թուով շատ քիչ են: Աւելորդ չենք սեպեր յիշեցնել թէ մեր ուսուցիչներէն մեծագոյն մասն այս երեք աստիճաններէն միոյն կամ միւսին կ'պատկանին, և թէ ամէն տարի քննութեան ներկայացող ընտրելիներն այս աստիճաններէն վեր չեն ելներ:

Ուրեմն, հասկցուեցաւ թէ նախ ամէն ուսուցչէ առհասարակ արաբերէնի և պարսկերէնի ծանօթութիւն չի պահանջուիր, ինչո՞ւ ուրեմն յօդուածագիրն առանց Քննութեան Հրահանգը կարդացած կամ աչքէ անցուցած ըլլալու, սխալ հիման վրայ կ'դնէ իր յօդուածին շէնքն և հետեւաբար անտեղի կերպով ցաւ կ'յայտնէ, և ուրիշներու զրկանք ընելու անհաճոյ գործը կ'վերագրէ: Դարձեալ՝ Կրթական Ծրագիրը ձեռք առնելով կ'ըսենք թէ կրթական շրջանակներու մէջ ամէն ուսանողէ զուտ արաբ. և պարսկ. ծանօթութիւն բնաւ չի պահանջուիր, այլ յօդուածագրին փափաքին համաձայն արաբ. և պարսկ. է առնուած կանոններն են որք իր կարծածին պէս անհամապատասխան ինչ ինչ կանոններ չեն, ինչպէս գրած է, այլ, այդ լեզուաց կանոններուն մէկ մեծ մասը, զոր օր. եզակիի, յոգնակիի, երկուորականի (արաբ.ի համար), արականի, իգականի (արաբ.ի համար), ածականի, ցուցական եւայլ դերանուանց, աներեւոյթներու (արաբ.ի համար), բայերու մի քանի ժամանակաց երրորդ դէմքեր, ընդունելութիւն ներկայ և անցեալ, դեռ ուրիշ ածանցեալ բառերու բայածական (պարսկերէնի համար խօսելով) հրամայականի, բարդութեանց, նախադրութեանց եւայլ մասնիկներու վրայ կանոններ, զորս լաւ մը ուսանելէ վերջ բուն լեզուաց անցնելու համար կ'մնայ գրեթէ միայն բայերու խոնարհումը գլխաւորաբար և հոլովական մասը: Եւ արդէն՝ տարեկան քննութեանց ատեն շրջանաւարտ աշակերտներէ այդ տեսակ ծանօթութիւն մը ոչ մէկ ժամանակ պահանջուած է: Մեր այս բացատրութենէն ալ հասկցուեցաւ թէ բնաւ աշակերտներն ուսուցիչներուն նման բուն յօդուածագրին զրկանքի չեն մատնուիր:

Արաբ. և Պարսկ. լեզուաց տարրերը միմիայն մեր երկու երկրորդական վարժարանաց, այսինքն Պէրպէրեանի և Կեդրոնականի բարձրագոյն դասարաններուն մէջ կ'աւանդուին, այն ալ ոչ թէ հին դրութեամբ Օսմ.ի մէջ չգործածուող աշակերտներու երկար բարակ (Նասարա, Խանասուրայ, Նասըրէն, Նասիրուն, մէնասուրուն, Լէմէամսուր, լէմմա խանսուր)ը առանց հասկցնելու գոց ընել տալով և կամ առանց զուտ Պարսկերէնի յատուկ կանոնները սորվեցնելու Կիւլիսթանը անոնց ձեռքը դնելով, այլ օտար լեզուաց ուսուցման համար ձեռք առնուած դիւրագոյն մեթոտով շաբաթական մէկ ժամու դասաւանդութեամբ: Ասոր ալ ըսենք որ երկրորդական վարժարանաց բարձրագոյն երկու դասարաններու աշակերտաց թիւը անհամեմատ փոքր է միշտ, որով բազմաթիւ աշակերտներ համեմատաբար զուտ արաբերէն եւ պարսկերէն սորվելու բռնադատուած չեն, ինչպէս կ'կարծէ յօդուածագիրը:

Հիմայ խնդիրը կ'մնայ սա կէտին վրայ թէ Օսմաներէնի բուն մասնագէտներէ պէ՞տք է պահանջել զուտ արաբ. և պարս. ծանօթութիւն, երկրորդական վարժարանաց վերին երկու կարգերուն մէջ պէ՞տք է աւանդել այս երկու լեզուաց տարրերը: Յօդուածագրին կարծիքին նայելով՝ ապարդիւն է, կամ թէ արդիւնաւոր, երբ սորվողը մտադիր է օր մը Արաբիա կամ Պարսկաստան ուղեւորել, կամ եթէ այս ալ չէ, գէթ ամբերօ մ'է այն լեզուաց:

Մեր կարծիքն այս մասին բոլորովին կ'տարբերի. բուն մասնագէտ ուսուցիչ մը պէտք է որ գիտնայ զուտ արաբերէն և պարսկերէն լեզուները, քանի որ այդ լեզուաց մէջ առնուելիք հմտութեան շնորհիւ պիտի կարենայ իսկապէս ուսումնասիրել Օսմ. մատենագրութիւնը, որուն առաջին շրջանին մէջ կ'գտնուին մատենագիրներ, բանաստեղծներ, որոց գրուածներուն մէջ պիտի հանդիպի զուտ արաբերէն, պարսկերէն մասերու, զորս առանց հասկնալու գրուածին ոգւոյն և իմաստին անտարակոյս չպիտի կրնայ տեղեկանալ և հետեւաբար, ճշմարտապէս օգտուիլ անոնցմէ: Դարձեալ, գրական ընտիր կտորներու մէջ արաբերէն և պարսկերէն չգիտցող բուն մասնագէտ ուսուցիչը պիտի հանդիպի յաճախ արաբերէն և պարսկերէն վկայաբերութիւններու (citation) և որովհետեւ այդ երկու լեզուներուն հմուտ չէ, դասի ատեն չպիտի ուզէ այս մասը կարդալ ու բացատրել, այն ատեն գիտնալ պէտք է որ դիւրաւ և հետաքրքիր աշակերտն ամենայն համարձակութեամբ հարցը պիտի դնէ զինքն և իր ագիտութիւնն իրեն զգացնել պիտի տայ: Դարձեալ, Օսմաներէնի մէջ կան բազմաթիւ բացատրութիւններ և արաբ. ու պարս. այնպիսի բառեր, որոնց կազմա-

---

ՇԷՐԼՕՔ ՀՈԼՄՍԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ (58)

ՆԱՒԱՅԻՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

—Ինծի նայեցէք, ըսաւ Հոլմս փաղաքշօրէն ծեծելով Մր. Ֆէլփսի ուսերը, աղէկ չէր այսպէս ընելս, բայց Ուօդսըն կրնայ ըսել ձեզ թէ տրամադիր բաներու փորձութեան չեմ կրնար դիմադրել:

Ֆէլփս անոր ձեռքը բռնեց ու պագաւ:

—Օրհնեա՛լ ըլլաք, պատիւս փրկեցիք, պոռաց:

—Է՛հ, իմ պատիւս ալ վտանգի մէջ էր, ըսաւ Հոլմս:

Ֆէլփս վերարկուին մէջի գրպանը դրաւ թանկագին վաւերաթուղթը:—Չեմ ուզեր, ըսաւ, ձեր նախաճաշն ընդմիջել, բայց անձկանօք կ'սպասեմ գիտնալու թէ ո՛ւր էր դաշնագիրն և ի՛նչպէս ձեռք անցուցիք զայն:

Շէրլօք Հոլմս գաւաթ մը խահուէ խմեց և խոզապուխտին ու հաւկիթներուն դարձաւ: Ցետոյ ելաւ, սիկառը վառեց, աթոռին վրայ նստաւ և այսպէս սկսաւ.

—Պիտի ըսեմ ձեզ թէ ի՛նչպէս գործեցի նախ եւ ի՛նչպէս գտայ ի վերջոյ: Ձեզ կայարանը ձգելէս ետքը, Սըրրէի մէկ հիանալի տեսարանին մէջէն հաճելի պտոյտ մը կատարելով գացի փոքրիկ սիրուն գիւղ մը, որ Ռիփլի կ'կոչուի և ուր, իջեւանի մը մէջ, թէյ խմեցի և, իբր նախզգուշութիւն, շիշս լեցուցի ու սանտուիչ դրի գրպանս, թուղթիս: Մինչև իրիկուն մնացի հոն: Ցետոյ նորէն Ուօքինկ եկայ և ճիշդ իրիկնամուտէն ետքը Պրիըրպրէի ծայրի ճամբուն վրայ գտնուեցայ: Է ուրեմն, սպասեցի մինչև որ ճամբան լռաւոր ըլլայ: Կարծեմ թէ շատ յաճախուած փողոց մը չէ: Այն ատեն շրջապատին վրայ ելայ և ներս մտայ:

—Ապահովապէս դուռը բաց էր, ըսաւ Ֆէլփս:

—Այո՛, բայց ես մասնաւոր դատողութիւն մ'ունիմ այս խնդիրներուն մէջ: Ընտրեցի այն տեղն ուր երեք եղեւիններ կան, և անոնց հովանիին ետեւէն վեր ելայ այնպէս որ տունիններ չէին կրնար տեսնել զիս: Թուփերուն մէջէն միւս կողմն անցայ և մէկէն միւսը գացի սողալով,— վկայ՝ տաբատիս ծունկերուն ողորմելի վիճակը—մինչև որ դափնեվարդերուն փունջին մօտ հասայ, ձեր ննջասենեակի պատուհանին ճիշդ դէմը: Հոն նստայ և սպասեցի: Ձեր սենեակը մութ չէր, և կրնայի տեսնել Օր. Հարրիսընը, որ սեղանին առջև նստած կ'կարդար: Ժամ 10ը քառորդ կ'անցնէր երբ գիրքը փակեց, պատուհանին փեղկերը գոցեց և մեկնեցաւ: Դուռը գոցելն իմացայ և ապահով եղայ որ բանալին դարձուց կղպանքին մէջ:

—Բանալի՛ն, պոռաց Ֆէլփս:

—Այո՛: Օր. Հարրիսընին պատուիրած էի դուռը կղպել դուրսէն և բանալին միասին տանիլ երբ պառկելու երթար: Իմ պատուէրներս ճշտօրէն կատարեց և անշուշտ, առանց անոր գործակցութեան, այս թուղթը ձեր գրպանին մէջ պիտի չունենայիք: Օր. Հարրիսըն մեկնեցաւ, լոյսերը մարեցան, և ես դափնեվարդի թուփին վրայ նստած մնացի: Գիշերը գեղեցիկ էր, բայց նորէն շատ ձանձրալի հսկում մ'էր ըրածս: Այս հսկումն անշուշտ ունի այն տեսակ մը գրգռութիւնը զոր որսասէրը կ'զգայ երբ որսին կ'սպասէ: Շատ երկար տեւեց, գրեթէ այնչափ երկար, Ուօդսըն, որչափ երբ դուք ու ես սպասեցինք մահասարսուռ սենեկին մէջ երբ «Խատուտաւոր Երիզ»ին պզտիկ խնդիրը քննեցինք: Ուօքինկի մէջ եկեղեցիի ժամացոյց մը կար որ քառորդ ժամերը կ'զարնէր: Քանիցս կարծեցի որ ժամացոյցը կեցած էր: Վերջապէս, սակայն, կէս գիշերէն ետք ժամ 2ին միջոցները, յանկարծ լսեցի թեթեւ աղմուկն ետ մղուած փականքի մը և բանալիի մը կտնչիւնը: Վայրկեան մը ետքը, ծառաներուն դուռը բացուեցաւ և Մր. Ճօզէֆ Հարրիսըն դուրս ելաւ, լուսնի լոյսին մէջ:

—Ճօզէ՜ֆ, պոռաց Ֆէլփս:

—Գլուխը բաց էր, շարունակեց Հոլմս, բայց սև վերարկու մը ձգած էր ուսին վրայ, այնպէս որ կարենար մէկ վայրկենի մէջ երեսը ծածկել եթէ խրտչեցուած ըլլար: Ոտքին մատներուն վրայ կոխելով քալեց պատին տակէն ու երբ պատուհանին քով հասաւ, մէջքէն երկար դանակ մը հանեց և փականքն հրեց: Այն ատեն դանակը փեղկերուն ճեղքուածքին մէջ դնելով, ձողը մղեց և բացաւ: Կեցած տեղէս կատարելապէս կ'տեսնէի սենեկին ներսի կողմն և Ճօզէֆ Հարրիսընի բոլոր շարժումները: Վառեց երկու աշտանակներն որք վառարանին վրայ կ'գտնուէին, և դրան մօտի գորգին անկիւնը վեր հանեց: Ցանկարծ կեցաւ, և տախտակամածին մէկ քառակուսի կտորն հանեց, ինչպէս կապարագործները սովորաբար կ'գործածեն կազի խողովակները միացնելու համար: Այս կտորը կ'ծածկէր խաչաձեւ երկնցած խողովակը: Այն թաքստոցէն հանեց թուղթի այդ փոքր գլանը, տախտակը տեղը դրաւ, գորգը շտկեց, մոմերը մարեց, և ուղղակի թեւերուս մէջ ցատկեց, որովհետեւ պատուհանին դուրսը կեցած էի անոր սպասելով: Մր. Ճօզէֆ իմ կարծածէս աւելի չար մէկն է եղեր: Վրաս խոյացաւ իր դանակով, և երկիցս գետին պառկեցուցի զայն: Բայց խելքը գլուխն եկաւ և թուղթն յանձնեց: Թուղթն առնելէ ետքը, ձգեցի որ երթայ, բայց այս առտու մանրամասնօրէն հեռագրեցի Մր. Ֆօրպսին: Եթէ կարենայ իր թռչունը բռնել, աղէկ: Բայց եթէ, ինչպէս կ'կասկածիմ, թռչունին բոյնը պարապ գտնէ, անգլ. կառավարութեան համար աւելի աղէկ: Կարծեմ թէ մէկ կողմէն Լորտ Հօլտհըրստ և միւս կողմէ Մր. Բըրսի Ֆէլփս շատ կը փափաքին որ գործն առաջ չերթայ մինչև դատարանի առջև ելնելու աստիճան:

—Աստուած իմ, պոռաց մեր յաճախորդը: Ըսել է որ անձկութեան այս երկար տասն շաբաթներու միջոցին, գողցուած թուղթերն իմ սենեկիս մէջ էին:

—Այո՛, ձեր սենեկին մէջ էին:

—Եւ Ճօզէֆ, թշուառական ու գող Ճօզէ՜ֆը:

—Հը՛մ: Վախնամ թէ Ճօզէֆի նկարագիրը շատ վատթար և վտանգաւոր է քան որչափ կարելի չէ դատել իր երեւոյթէն: Այս առտու իրմէ լսածներէս եզրակացուցի որ շատ ստակ կորսնցուցած էր, և իր հարստութիւնը ձեռք ձգելու համար ամէն բան ընելու պատրաստ: Չափազանց եսասէր մէկն ըլլալով, երբ առիթ մը ներկայացաւ, ո՛չ իր քրոջ երջանկութիւնը մտածեց ոչ ձեր պատիւը:

Բըրսի Ֆէլփս աթոռին կռթնեցաւ:—Ուղեղս կ'դառնայ, ըսաւ: Ձեր խօսքերն յուզեցին զիս:

—Ձեր գործին գլխաւոր դժուարութիւնը, դիտել տուաւ Հոլմս, կ'կայանար շատ որոշ ըլլալուն մէջ: Կարեւոր իրողութիւնը ծածկուած էր անկարեւորին տակ: Մեզ ներկայացուած բոլոր իրողութիւններէն ընտրեցինք ճիշդ անոնք որք էական երեւցան, և այն ատեն իրարու միացուցինք զանոնք, իրենց կարգովը, և վերակազմեցինք պատահարներու այս շատ կարեւոր շղթան: Արդէն սկսած էի կասկածիլ Ճօզէֆէն, երբ ըսիք թէ մտադիր էիք այն գիշեր անոր հետ տուն դառնալ, և հետեւապէս հաւանական էր որ ձեզ առնելու գար, քանի որ շատ լաւ գիտէր Ֆօրին Օֆիսը: Երբ իմացայ որ մէկը ննջասենեակ մտնել կ'ուզէր, ուր միայն Ճօզէֆ կրնար բան մը պահած ըլլալ,—ձեր պատմութեան մէջ ըսիք մեզ թէ Ճօզէֆը սենեկէն դուրս հանեցիք երբ Տոքթորին հետ հոն հասաք—, կասկածներս ստուգութեան փոխուեցան, մասնաւորապէս

Թինը մինչեւ որ բուն մասնագէտ ուսուցիչը չգիտնայ, չի կրնար զայն բացատրել աշակերտաց, թէեւ այդպիսիներէ ոմանք բառագրքերու մէջ կրնան գտնել, բայց գործել ասոնց մէջ ամէն տեսակ լեզուական բացատրութիւններ գտնել անկարելի է և միթէ ամօթ չէ՞ մասնագէտ ուսուցչի մը անգիտակցաբար և կուրօրէն հետեւիլ բառարաններու և գէթ օտարներէն մէջ գործածական ամէն տեսակ բառի կազմութիւնը չգիտնալ, ինչ որ օտ.ի մէջ զարգացած աշակերտ մը բնականաբար կը պահանջէ։

Սա՛ հետեւեալներն տրաբերէնի և պարսկերէնի ոչ տեղեակ մասնագէտ ուսուցիչ մը ի՞նչպէս պիտի կրնայ ճիշտ կարդալ, հասկնալ և ի՛նչպէս կազմուած ըլլալնին բացատրել. (լէհյին, լէհճա, լաճէրժ, լատլէդգայեին, լաէեզէհեզգէ, լատեզէնտի, լաէեզէզայեէր, լահուտիւ, լաեուատ, լաէժմոյ, մաժէզա, մահզար, մառատագ, մաֆիլայլ, մամէլէք, Փիհէմինահազա, իլաժվիլիյմէ, ըլատխըըըիզգէման, մինհայսիուլժէնմա, ըլատխըըըէհի, լաէզալ, գիլաւգալ, մառատմէլհատեթ, մինէվվէլէհի ըլատխըըըի են. են., տրաբերէն են), գայտըլիտ, ամէտաւշիւտ, կէրիֆդ, տատաւսիդատ, Փիւրաւխդ, խաշամէտի, ամէտաւրէֆդ, կիւֆթուկիւ են. պարսկերէն են)։ Ահա այս ամէնը նկատողութեան առնելով է որ օրէնքը պատրաստողներ մի միայն բուն մասնագէտներէ զատ տրաբ. և պարսկերէն պահանջելու որոշումը առած են, որ շատ բանաւոր որոշում մ'է, զոր Ուսումն. Խորհուրդն ի գործ կ'դնէ բաւական տարիներէ ի վեր և որուն դէմ մինչեւ ցարդ ո՛ և է դժգոհութիւն ալ ցոյց չտրուեցաւ, նոյն իսկ մերժուող քննելիներու կողմէ և թէ զայն գործադրող քննիչներ ալ իրենց կարգին ո՛ և է դիտողութիւն ներկայացուցին պաշտօնապէս։

Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐ.— Ռուս ելմտական Նախարարն այս պահուս բաւական կ'քննադատուի ռուս ժողովրդեան կողմէ։ Հանրութեան բողոքը սա է։ Զինաստան ղրկուած բանակին ծախքերը գոցելու համար (իբր վաթսուն միլիոն րուպլի գումար մը) անուղղակի տուրք հաստատուեցաւ վօտկայի, գինիի և գարեջուրի վրայ, սկսելով 1901 Յունվար մէկէն։ Մ. Վիդդէ յստակ կերպով կ'յայտարարէր թէ այս յաւելուածական տուրքը ժամանակաւոր բան մ'է և միմիայն յիշեալ ծախքերը գոցելու համար դրուած է։ Վերջին երկու տարիներու մէջերն, ոգելից ըմպելեաց վրայ դրուած այս յաւելուածական տուրքն ութսուն միլիոն րուպլի հասոյթ մը արտադրեց, այսինքն պէտք եղածէն քսան միլիոն ալ աւելի. սաով հանդերձ Մ. Վիդդէ տրամադիր չերեւար տուրքը վերցնելու։ Ժողովուրդը կ'գանգատի նաև որ սուղ շաքար կ'ուտէ. ռուսական շաքարը պարգեւատրող տրամաժան-նիւթ մ'է և տարակոյս չկայ թէ այդ պարգեւը վճարողն ալ սպառող ժողովուրդն է։ 1901ին ռուս Կառավարութիւնը «առժամանակեայ կերպով» հինգ րուպլի յաւելուածական տուրք մը դրաւ բոլոր օտար երկիրներու համար տրուած անցագիրներու վրայ, որպէս զի Զինաստանի Կարմիր Խաչի Ընկերութեան ծախքերը գոցուին, բայց անկէ ի վեր այդ ծախքերուն 20 անգամն ալ ելած է, և տակաւին մտադրութիւն չկայ այդ տուրքը վերցնելու։

⁂ Պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած պատերազմական նախարար Քուրոբադգինի մէկ հրամանագրին համաձայն, Ամուր—Իուսուրի համար նաւատորմ մը պիտի պատրաստուի, Մանչուրիոյ սահմաններուն, Ամուր և Իուսուրի եզերքներուն, ինչպէս նաև այդ գետերուն առևտրական նաւերն չինացի ծովահէններու (Զինկուզ) յարձակմանց դէմ պաշտպանելու համար։ Այս նաւատորմը պաշտօն պիտի ունենայ նաև Իուսուրի և Սօնկաջ գետերուն մէջև խաղախներուն կոնտուար երթևեկն ապահովցնել։ Պատերազմի տան այս նաւատորմը խաղախներու, պահեստի զօրաց, ձիերու և կառքերու և ուրիշ ամէն ռազմամթերքներու փոխադրութեան պիտի յատկացուի։ Զարը վաւերացուցած է այս նաւատորմիղին համար պատերազմական պաշտօնատան կողմէ պատրաստուած կանոնագիրը։

ՖՐԱՆՍԱ. — Զօրավար Սօսիէ հրաժարեցաւ պատերազմական վերին ատեանի անդամակցութենէ և անոր յաջորդեց Զօր. Հակրօն։ Ազգայնական թերթերը չեն ուզեր հաւատացնել թէ Սօսիէ, որ դեռ նոր լրացուց իր 75 տարին, իր ծերութեան պատճառաւ կ'հրաժարի. աւելի կ'կարծեն թէ Սօսիէ տարակարծիք գըտնուած է պատերազմական նախարար զօրավար Անտրէի, երկամեայ զինուորական ծառայութեան սկզբունքին մասին։ Զօրավարը թէպէտ կողմնակից է զինուորական ծառայութեան տեւողութեան կրճատման, սակայն կ'փափաքի որ Ալժերիոյ և շրջակայից մէջ տեղւոյն մասնաւոր հանգամանաց պատճառաւ, հին եղանակը պահուի, վասն զի այդ երկրաց մէջ պաշտօնավարած ըլլալով փորձառութեամբ գիտէ խնդրոյն պահանջումը։ Իր յաջորդը, Զօր. Հակրօն ցարդ հրամանատարն էր Շալօն-Սիւր-Մառնի մէջ Զ.րդ զօրաբանակին։ Ֆրանսական բանակին գործօն ծառայութեան մէջ գտնուող նորահաս զօրավարներէն է, 54 տարեկան։ Ֆէլիքս Ֆօրի ատեն «զինուորական տան» պետն էր. 41 տարիէ ի վեր զինուորական ծառայութեան մէջ է և 10 պատերազմներու մասնակից եղած է։ Իրեն կ'յաջորդէ իբրև հրամանատար Զ.րդ զօրաբանակին զօրավար Տոլգոյն, բնիկ Ալզասցի։

⁂ Երեսփոխանական Ժողովին Յունվ. 16ի նիստին մէջ Մ. Լամի հարցապնդում մ'ուղղեց եկեղեցիներուն մէջ Պրըզօն լեզուին արգիլման համար. բուռն վիճաբանութիւններ եղան և վարչապետ Մ. Քօմպ բանախօսութիւն մ'ըրաւ. ի վերջոյ 175ի դէմ 339 ձայնով վստահութեան քուէ տրուեցաւ Դահլիճին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԶՈՐՍ ԹՈՐՓԻԼԱՇԱԼԱՍՆԵՐՆ Ի ՊԻՐԷՈՆ.— Օլկա Թագուհին, Աթէնքէն Պիրէոն գալով, իր կրտսեր որդւոյն Քրիստափոր իշխանին հետ, այցելեց այն ռուս Թօրփիլաւներն որք կանգ առած էին նաւահանգստին մէջ, իրենց ճամբան շարունակելէ առաջ։ Ռուս նաւախմբին հրամանատարն և սպաներուն հետ կէս ժամու չափ տեսակցեցաւ։ Իրիկունը սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ Ն. Վեհափառութեան, և ներկայ գտնուեցան միւս Թօրփիլաւներուն սպաները։ Յետոյ, Ծննդեան ծառահանդէս եղաւ, և շատ մը նուէրներ բաշխուեցան նաւազներուն։ Օդը շատ գեղեցիկ էր, Թագուհին վերնայարկն ելաւ, և ելեկտրական լոյսն ուղղուելով ցամաքին վրայ, շատ մը տեսարաններ լուսաւորուեցան։ Բլ. բովանդակ արքայական գերդաստանը Պիրէօն իջաւ, և ռուս գլխաւոր Թօրփիլաւուն մէջ ճաշեց, գիշերն ուշ ժամանակ մեկնելով։ Նոյն պահուն, բոլոր ռուսական նաւերն ելեկտրականութեամբ լուսաւորուած էին չքնաղապէս։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Զարն անցեալ Շբ. չքեղ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Գերման գահաժառանգին, որ իր հիւրն է այս պահուս։ Սեղանին տակ Զարը նախ շնորհակալութիւն յայտնեց գահաժառանգին, իր հաճոյալի այցելութեան համար և բաժակ պարպեց գերման կայսեր, կայսրուհւոյն և գահաժառանգ իշխանին կենաց։ Գերման իշխանն ի պատասխանի ըսաւ թէ մեծապէս երախտապարտ է այն ջերմագին ընդունելութեան համար, որ իրեն ցոյց կ'տրուի Ռուսիոյ մէջ և յայտարարեց թէ տակաւ անջնջելի յիշատակ մը պիտի թողու իր մտքին վրայ։ Գահաժառանգ իշխանն ի վերջոյ բաժակ պարպեց Զարին, Զարուհւոյն, մայր կայսրուհւոյն և բոլոր կայսերական գերդաստանին կենաց։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ.—Իտալիոյ Թագաւորն առաջիկայ գարնան Քալէէն պիտի անցնի Մանչն և Տովր ցամաք պիտի ելնէ։ Բարիզէն Քալէ պիտի երթայ հիւսիսային երկաթուղւոյ գծով և այն մասնաւոր կառախումբով, զոր Մ. Լուպէ իր տրամադրութեան տակ պիտի դնէ. Քալէէն մասնաւոր շոգենաւով մը ճամբայ պիտի ելնէ. այդ պահուն անգլիական և ֆրանսական մարտանաւերը պիտի ողջունեն զինք և պիտի ընկերակցին իրեն, մինչև որ Մանչն անցնի։

ՄՐ. ՊԱԼՖՈՒՐ.— Հետեւեալ բժշկական տեղեկագիրն հրատարակուեցաւ անցեալ Բշ. «Մր. Պալֆուր հիւանդ է պաղառութեան հետեւանքով. տաքութեան աստիճանը քիչ մը բարձրացած ըլլալով, ստիպուած է անկողինը մնալ.»։— Երէկի հեռագիրը Վարչապետին աղէկ ըլլալը կը ծանուցանէ։

ՄՐ. ՉԷՄՊԸՐԼԷՆ Ի ՀԱՐԱՒ ԱՓՐԻԿԷ.—Գաղթային Նախարարն յաջողեցաւ համաձայնութիւն մը կնքել հանքագործ ժողովրդին պետերուն հետ։ Վերջինները նախապէս որոշեցան որ Թրանսվալ 30 միլիոն սթերլին պիտի վճարէ պատերազմական ծախուց մասնակցելու համար։ Այս գումարէն զատ երեսուն միլիոն սթերլինի փոխառութիւն մ'ալ պիտի կնքուի, Թըրանսվալի և Օրանժի գաղութներուն մէջ շահաւոր ձեռնարկներ ընելու համար։ Գործաւորներու խնդիրն ալ կարգադրուեցաւ։ Եօհաննէսպուրկի մէջ գաղթային Նախարարին ներկայացուեցաւ այս վիճակագրութեան կատարեալ տեղեկագիրը, զոր փորձագէտներ կ'պատրաստէին մէկ քանի ամիսէ ի վեր։ Տեղեկագրին մէջ նշանակուած է թէ հանքերն ո՛րչափ բան կրնան արտադրել, թէ ինչ են հանքագործներուն ծախքերը, օրականները են։ Այս առթիւ կ'արժէ աւելցնել թէ Թրանսվալի հանքերը կ'արտադրեն տարեկան 220 միլիոն սթերլինի ապրանք, որուն 81 %ը Անգլիա կ'պատէ և 19 %ը եւրոպեան երկիրները։ Գործերը շատ լաւ վիճակի մէջ են։ Միւս կողմէ բազմաթիւ Եօհաննէսպուրկցիներ խնդրագիր մը տուին Մր. Չէմպըրլէնի, յայտարարելով թէ տեղական վարչութիւնն յոռի է։ Գաղթային Նախարարէն անմիջական անօրինութիւն կ'խնդրեն։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.—Յայտնի է թէ Պարսկաստանի մաքսատուրքերն անյիշատակ ժամանակէ ի վեր վարձակալներու ձեռամբ կ'հաւաքուէին աճուրդի դրուելէ առաջ։ Բայց այս օրերս պարսկական Կառավարութիւնը ծանոյց Թուրքիոյ առևտրական և հանրային շինութեանց նախարարին և ան ալ Կ. Պոլսոյ առևտրական Սենեկին, թէ ջնջած է այլ ևս այն վարձակալական պայմանագիրները, որք կնքուած էին Խասաթէրի, Ճիզգիւլի և Քօրուն գետին ափանց վրայ հաստատուած միւս քաղաքներուն նկատմամբ, Միջագետքի օսմանեան սահմանագլխին մօտ։ Մոհամմէրա քաղաքին մէջ մաքսատան տեսուչ մը նշանակուեցաւ, ուր առ այժմ պիտի հաւաքուին վերոյիշեալ քաղաքներուն տուրքերը։

ՎԵՆԵՑՈՒԷԼԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Ռուսական Ֆեօտոր շոգենաւը, որ Քարտիֆէն մեկնած էր և ածուխ կ'տանէր Լա Կուայրա—Փորթօ Քաբէլլօ երկաթուղւոյն համար, փորձեց Լա Կուայրայի նաւահանգիստը մտնել, բայց անգլիական Դրիպէին յածանաւը կեցուց զայն երկու թնդանօթ պարպելով օդին մէջ։ Ռուսական շոգենաւն անմիջապէս նաւահանգիստէն դուրս խարիսխ նետեց. հինգ օրէն ստիպուած է մեկնիլ։

⁂ Ուաշինկթընէն կ'ծանուցուի թէ Նախագահ Ռուզվէլթ պայման դրեր է որ նաւահանգիստին պաշարումը դադրի, մինչև որ Տէրութեանց պահանջումներուն բանակցութիւնները վերջանան։ Իտալիա և Միացեալ Նահանգները համաձայն են ասոր, որովհետեւ նաւահանգիստներուն փակումն անոգին վնաս կ'հասցնէ վաճառականութեան։

⁂ Քարաքասէն Յունվար 17 թուով կ'հեռագրեն թէ ըմբոստները գերի բռներ են կառավարիչ զօրավար Վելիգինը։

⁂ Վենեցուէլայի խնդրոյն համար բանակցութիւնք պիտի չսկսին մինչև որ գերման ներկայացուցիչ մը չհասնի Նիւ Եորք։

⁂ Վենեցուէլայի կառավարութեան իր ժողովրդէն կնքել ուզած բռնի փոխառութիւնը չյաջողեցաւ։

⁂ Ըմբոստները գերի վարեցին Քաստրօ Նախագահին բանակին հրամատարներէն զօրավար մը։

ՊՕԷՐՆԵՐԸ ՍՈՄԱԼԻ Կ'ԵՐԹԱՆ.—Բնիկ Օրանժցի քաղաքացի մը կամաւոր զօրքեր հաւաքեց Պիւրկըրներէն և ճամբայ ելաւ դէպի Սոմալի երկիրը, ուր պիտի միանայ Թրանսվալի զօրաբաժնին։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆԻ ՎԵՀԱՊԵՏԸ, Մենելիք, հրաման ղրկեր է Ռաս Մաքօնէնի՝ զինուորական պահակները բազմացնելու Օկատէնի եզերաց վրայ։

ԹԱՅՄԶԻ Բարիզեան հանրածանօթ թղթակից Մ. տը Պլօվից մեռաւ ի Բարիզ՝ աղեաց բորբոքման հետեւանքով։

Ի ԲԱՐԻԶ, ժողովուրդը սիրով կ'մասնակցի այն հանգանակութեան որ կ'կատարուի՝ այս ձմեռ սարտելու ձուկ չգտնելնուն պատճառաւ վերջին ծայր խեղճութեան մատնուած պրըզոն ձկնորս ժողովրդեան ի նպաստ։

ՊԵՐԼԻՆԷ կ'հաստատուի այն լուրը թէ գահաժառանգ իշխանն Արեւելք պիտի գայ Մարտ ամսուն մէջ։

ԼՈՐՏ ՌՈԶՊԵՐԻ կարեւոր ճառ մը արտասանելով, ցոյց տուաւ այն ընթացքն որուն պէտք է հետեւի Ազատական կուսակցութիւնը, իր աւանդական հիմնագրին ո՛չ մէկ էական կէտը թողլով, վերստին կառավարական կուսակցութիւն մը կազմելու համար։

ՍՊԱՆԻՈՅ Ազատականները, իրենց մեծ պետին մահէն ետքը չհամաձայնեցան նոր կուսակցապետի մը անձին վրայ, և կ'ուզեն Տնօրէն Խորհրդով մը վարել կուսակցութեան քաղաքականութիւնը։

ՍԱՔՍՈՆԻՈՅ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳՈՒՀԻՆ և Մ. Ժիրօն գաղտնապէս մեկնեցան Զուիցերիոյէն, և Մանթօն գացին, ի հարաւային Ֆրանսա։ Ըսել է, իշխանուհին ետ կեցեր է իր մտադրութենէն՝ իր զաւակին քննութեան պահուն առանձին մնալու վայելչօրէն։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐՆ այս Չորքթ. օրն ընդունեց զՄ. Պինոն, Պերլինի ֆրանսական դեսպանը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷՆՏՕՆ, ֆրանսացի նկարիչը, որ սպաննեց սեղանաւոր Մ. Տավիտը, որուն կնոջ հետ յարաբերութիւն ունէր, դատապարտուեցաւ նաև Վճռաբեկ Ատեանէն, որուն դիմած էր՝ չափազանց գտնելով Եղեռնադատ Ատենին Նախագահին և երդուեալաց կողմէ որոշուած տասնամեայ տաժանակիր աքսորութեան պատիժը։ Վճռաբեկ Ատեանն ալ հաստատեց այս պատիժը, և Սէնտօնին իրեն մնացին իր կնոջ «հոգեբանութիւնը», իր «արուեստագէտի զարգացումը», իր «սրտին փափկութիւնը», իր և Տիկին Սէնտօնի «հոգեկազմական բարեկամութիւնը», և այլ հասարակատիպ ֆրազները, որոցմէ թելադրուելով, խիղճ չէր ըրած րիվօլվէրի հարուածով մը վատաբար սպաննելու ամուսին մը որ իր երեսին կուսար՝ բարեկամի մը վստահութիւնը չարաչար գործածող իր ընթացքին վատութիւնը։ Տիրող պուլվառական վատառողջ գրականութեան հակառակ, որ այս տեսակ «սիրային եղեռնագործութիւններու» առջև կ'գոցէ, կան տակաւին ֆրանսացի երդուեալներ որք չեն վարանիր մարդկային ընկերութեան իրաւունքները պաշտպանելու կործանարար վարդապետութիւններու դէմ։

ՄԱՍԱՉՈՒՍԷԹՍ ամերիկեան զրահաւորին մէջ դիպուածական պայթում մը տեղի ունեցաւ, և ինն նաւազ մեռաւ։

ՍԷՆ ԼՈՒԻ անդրովկիանեան մեծ շոգենաւը, որուն քանի օրէ ի վեր ուշանալը տագնապ կ'պատճառէր թէ՛ Նիւ Եորքի և թէ Լիվըրբուլի մէջ, այլ առողջ հասաւ Նիւ Եորքի նաւահանգիստը։ Մեքենան խանգարուած ըլլալով, մինչև որ նորոգուեր է, ստիպուեր է Ովկէանոսին մէջ տեղը կենալ։ Ահա միակ առիթն ուր օդային կամ անթել հեռագրութիւնն անգին առաւելութիւն պիտի ունենար, զի պիտի կատարէր գործ մը զոր հեռագրի միւս ձեւերը չեն կրնար, բայց կ'երեւի թէ Սէն Լուի անթել հեռագրի կազմածքը չունէր, և ցամաքի վրայ ընդունող կայաններն ալ վերջնապէս հաստատուած չեն դեռ։

ԻՄՊԷՐԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.—Տիկին Թէրէզէն և Ռօմէն Տօրինեաքէն ետք անցեալ չորեքշ. կարգը եկաւ հարցաքննելու Էմիլ Տօրինեաքը, որուն վրայ կասկած կայ թէ իր եղբօր՝ Ռօմէնին պէս ալ և այլ առիթներով Քրօֆօրտ եղբայրներէն մին ըլլալ ձեւացուցած է։ Էմիլ Տօրինեաք ամէն բան ուրացաւ. «Ես բնաւ Ռօպէր կամ Հանրի Քրօֆօրտ չեմ եղած. այն երկու վկաներն որք այդպէս կ'ըսեն և այն փորձագէտները, որք կ'յայտարարեն թէ Քրօֆօրտ ստորագրութիւններէն մէկ քանին իմ գիրովս են, բացարձակապէս կ'սխալին։»

⁂ Նոյն օրն հարցաքննուեցաւ նաև տիկին Տօրվալօ, մէկն այն կիներէն, զոր Ռօմէն Տօրինեաք կ'պահէր իր Բարիզի տուներուն մէջ. տիկին Տօրվալօյի վկայութիւնները լսելէ ետք, դատաւորը թող տուաւ որ իր հետ տանի, իր սիրահարին՝ Ռօմէն Տօրինեաքի վրայէն գտնուած մէկ քանի առարկաները։ Իմպէրեան բոլոր բանտարկեալները մարդու հետ չեն տեսնուիր, միայն պաշտպան փաստաբաններ կ'երթան անոնց քով։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Էսկիշէհիրի Գայմագամ անուանուեցաւ Լուլէպուրի նախկին Գայմագամ Մուստաֆա պէյ։

Ամասիոյ Նայիպ անուանուեցաւ Սամսոնի Նայիպ Ահմէտ Ֆագըլ էֆ., որուն յաջորդեց Ամասիոյ Նայիպ Հասան Ֆէհմի էֆ.։

Այվալըգի Նայիպ անուանուեցաւ Իդիպի նախորդ Նայիպ Ալի Նէվզատ էֆ.։ Լիւլէ-Պուրկազի (Էտիրնէ) Նայիպ՝ Այվալըգի Նայիպ Շէվքէթ էֆ.։

—Բալիյէի աստիճան տրուեցաւ Գօչանայի Քաղաքապետական դեղագործ Ցովակիմ էֆ.ի։

—Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Ռումանիոյ վարչապետ Մ. Սթուրցայի։

Գ. Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պոլսոյ Նախագահ Ատենի ընդհ. դատախազ Մէհմէտ Նէճմէտտին էֆ.ի։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀ.—Վեհ. Կայսրը, խստաշունչ ձմրան առթիւ, Իր հայրախնամ հոգածութեամբ, բարեհաճեցաւ Իր Անձնական Գանձէն 1000 օսմ. ոսկի եւս շնորհել, Պոլսոյ բոլոր կարօտելոց բաշխուելու համար, առանց ազգի և կրօնի խտրութեան։ Ն. Կ. Վեհափառութիւնն հրաման ըրաւ նաև Քաղաքապետ Րըզավան փաշայի որ բաշխումն անյապաղ կատարել տայ բոլոր Թաղերուն մէջ։ Քաղաքապետ Րըզավան փաշա, այս բարձրագոյն հրամանին համաձայն, անմիջապէս Թաղապետական 10 շրջանակներու Տնօրէններուն ղրկեց հարիւրական ոսկի, և բաշխումը Կիրակի իրիկուընէ սկսաւ և երէկ աւարտեցաւ։ Նպաստընկալք ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրին Կայսերական արեւշատութեան համար։

—Թուրքերէն թերթերն ըսելով թէ այսպիսի խստաշունչ ձմրան մը միջոցին, ուրիշ քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ եւ սովորութիւն է աղքատներուն և կարօտեալներուն օգնութեան հասնիլ, յոյս կ'յայտնեն թէ Իսլամք ալ պիտի փութան Կայսերական գթութեան բարձր օրինակին հետեւիլ, իրենց կարողութեան չափով օգնութիւն ընձեռելով կարօտելոց։ Քաղաքապետութիւնը մարդասէրներուն կողմէ ղրկուած նպաստները պիտի ընդունի, և փոխարէնը ընկալագիր տալէ զատ, նուիրատուներուն անուններն ալ լրագրաց մէջ հրատարակել պիտի տայ։

—Քաղաքապետութիւնն արդէն սկսած է ղրկուած նուէրներն ընդունիլ։ Ի մէջ այլոց, Կայսերական Սենեկապետ և Բ. Թարգմանիչ Րաղըպ փաշա 25 ոսկի ղրկած է Քաղաքապետութեան ի նպաստ աղքատներուն։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ.—Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշա Շբ. օր իր պաշտօնատեղին այցելելով, ըստ սովորութեան ընդունեց Բ. Դրան դիւաններուն պաշտօնէից շնորհաւորական այցելութիւնները։

—Գերման դեսպան Պարոն Մարշալ, պարսկական դեսպան իշխան Միրզա Րիզա Խան, անգլ. և սերպիական գործակատարները, Պուլկար գործակատար Մ. Կէչօֆ, ռուս դեսպանատան Ա. Թարգման Մ. Մագլօվ և միւս դեսպանատանց Ա. Թարգմանները Շբ. օր Բ. Դուռն երթալով, շնորհաւորական այցելութիւն տուին Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին։

—Նոյն օրն Յունաց Պատրիարքն եւ Պուլկարաց Էկզարքն ևս Բ. Դուռն երթալով, շնորհաւորեցին Բարձր. Ֆէրիտ փաշան։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Պարսկական դեսպան իշխան Միրզա Րիզա Խան, անգլ. գործակատար Մր. Հուայթհէտ, հելլենական և սերպիական գործակատարներն և ռուսական դեսպանատան Ա. Թարգմանը Շբ. օր Բ. Դուռն երթալով՝ տեսակցեցան Արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

—Իտալական դեսպան Մարքի տի Մալասփինա երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Մեծ—Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշայի հետ։

—Հանրային Պարտուց Վարչական Խորհուրդին նախագահ Քօմանտան Պէրժէ ևս երէկ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Բարձր. Ֆէրիտ փաշայի հետ։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպան Մ. Լահովարի Շբ. օր Պուքրէշ ուղեւորեցաւ արձակուրդով։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ապրանքներուն դէմ մաքսային տարբերական սակացոյցի գործադրման համար տրուած պայմանաժամը լրացած ըլլալով, Սէլանիկի մաքսատունն սկսած է մեկնատեղւոյ վկայագիր պահանջել Սերպիայէ ղրկուած ապրանքներէն։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ.—Վեհ. Կայսեր Ա. Քարտուղար Բարձր. Թահսին փաշայի դստեր և Խարիճիէ տարորղապետ Ղալիպ պէյի որդւոյն՝ Խարիճիէի մասնաւոր դիւանին անդամ Մէհմէտ Ֆուատ պէյի նշանախօսութիւնն երէկ տեղի ունեցաւ Ն. Բարձրութեան ապարանքին մէջ ի Նշան-Թաշ, և այս առթիւ բարեմաղթութիւնք եղան Կայսերական արեւշատութեան համար։

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ.—Նորընտիր Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշա երէկ գերմանական և պարսկական դեսպանատուններն երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Պարոն Մարշալ ֆօն Պիպէրշթայնի և իշխան Միրզա Րիզա Խանի։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ, Կիրակի օր, Նորընտիր Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշայի նախագահութեամբ գումարուելով, խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Աւստրիոյ և Մաճառաստանի թերթերը նորընտիր Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ֆէրիտ փաշայի կենսագրութիւնն հրատարակելէ վերջ կ'յայտարարեն թէ Ռումէլիի Նահանգներու վարչութեան բարենորոգմանց Յանձնաժողովոյ Նախագահին Մեծ-Եպարքոս անուանուիլը Աւստրիոյ և Մաճառաստանի քաղաքական շրջաններուն մէջ ակներեւ տպաւորութիւն մը կ'հաւաստէ թէ Վեհ. Կայսրը կ'փափաքի ծրագրուած բարենորոգման անօրինութիւններն անյապաղ և փութով գործադրել տալ։

—Դատական նախարար Բարձր. Ապտիւրրահման փաշայի Նախագահութեամբ, դատական պաշտօնէից ընտրութեան Ժողովը Շբ. օր գումարուելով, Ռումէլիի Նահանգներուն համար ընտրուած պաշտօնէից նկատմամբ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

—Քաղաքային Ա. Դատարանի Նախագահ Էմին պէյի և Հակակշռի Յանձնաժողովին անդամ Էմին պէյի նախագահութեան տակ գումարուած Յանձնաժողովն ալ Ռումէլիի Նահանգներու Վերաքննիչ և Նախագահ Ատեաններու նորընտիր անդամներն և ընդհ. դատախազները մի առ մի հրաւիրելով, պատուիրեց որ մէկ երկու օրէն իրենց պաշտօնատեղին ուղեւորին։

—Կայսերական Իրատէ մը կ'հրամայէ անմիջապէս ձեռնհաս պաշտօնատան յանձնել Էշէլ Այնէի մթերանոցներուն մէջ պատրաստ գտնուած ամերիկեան կտաւները, Ռումէլիի Նահանգներու ոստիկան—զինուորներուն շինուելիք հագուստներուն պէտքին համար։

—Մաքսային Վարչութիւնը Պոլսոյ և Ղալաթիոյ մաքսատանց Տնօրէններուն հրաման ըրաւ որ Էշէլ Այնէի մթերանոցներուն մէջ պատրաստ բոլոր ամերիկեան կտաւներն անմիջապէս յանձնեն Սպարապետութեան կողմէ ղրկուելիք պաշտօնեաներուն։

—Էսկիւպի, Սելանիկի, Գոսովայի, Եանեայի, Մանասթըրի և Շքոտրայի Նահանգներուն ոստիկան — զինուորներու գունդերն ու ոստիկաններու վաշտերը վերակազմուած և անոնց սպաները կայսերական Բ. և Գ. Զօրաբանակներու սպաներէն ընտրուած են խնամով։ Սպարապետութիւնն այդ սպաներուն մէկ ցուցակը կ'պատրաստէ, անոնց անուանումը՝ աստիճանի բարձրացմամբ՝ Կայսերական վաւերացման ենթարկելու համար։

—Ինչպէս յայտնի է, Ռումէլիի Նահանգներուն մէջ գործադրուելիք բարենորոգմանց Հրահանգին տրամադրութիւններէն մին ալ սա է թէ մէն մի Նահանգի ընդհ. հասոյթներուն 5 %ը տեղւոյն հանրօգուտ շինութեանց պիտի յատկանայ։ Հաշուի եղած է թէ Էսկիւպի Նահանգին ընդհ. հասոյթներէն 31,000 ոսկի պիտի առանձնացուի։ Այս պարագային մէջ քիչ ժամանակի մէջ շատ մը հանրօգուտ շինութեանց պիտի ձեռնարկուի նոյն Նահանգին մէջ։

—Կէլիպօլուի մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է տեղւոյն ոստիկան—զինուորներու վերակազմութեան համար։

ՄՍԻՆ ԳԻՆԸ քանի մ'օրուան մէջ 7½էն 8 ղրշ.ի բարձրացաւ, մինչդեռ անցեալ տարի այս ատեն աւելի աժան կ'ծախուէր։ Կ'ըսուի թէ գինն աւելի պիտի բարձրանայ, ո՛չ միայն ձմրան խստութեան, այլ և ոչխարի պակսութեան պատճառաւ, ըստ որում հաստատուած է թէ այս տարի օսմ. Նահանգներէն շատ ոչխար արտածուած է արտասահման։ Իրաւամբ յոյս կ'յայտնէ թէ ձեռնհաս պաշտօնարանն եթէ օսմ. ոչխարներուն արտասահման արտածումն արգիլէ, և օսմ. Նահանգներու աւելորդ ոչխարները մայրաքաղաք բերել տայ, կարելի է մսին սղութեան առաջքն առնել։

—Դեկտ. 31էն մինչև Յնվ. 6, (երէկ) 10,266 ոչխար հասած են Պոլիս, և գըվըրճըգն 7¼ի, Գարամանը 6½ի, և այծն 5½ ղշ.ի մսավաճառներուն բաշխուած են Գօդրաններուն մէջ։

ՁԻՒՆ-ՁՄԵՌ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐ.—Ձիւնի փոթորիկը, որ Շբ. օրուընէ սկսած էր, գիշերն ի բուն և Կիրակի օրը մինչև իրիկուն անընդհատ շարունակեց, մեծ ու երկարատեւ ձմեռներու արհաւիրքն ազդելով։ Երկաթուղւոյ և Թրամուէյի երթեւեկութիւնք դադրեցան ձիւնի թանձր խաւին պատճառաւ, որ տեղ տեղ մինչև մէկ կանգունի կ'հասնէր։ Վոսփորի, Մարմարայի և Ոսկեղջիւրի շոգենաւերուն երթեւեկութիւնք մեծամեծ դժուարութեանց բաղխեցան, ըստ որում ծովու վրայ 100 մէթրէն անդին կարելի չէր տեսնել։ Բարեբախտաբար Կիր. իրիկուն ձիւնը դադրեցաւ, և երէկ օդը մեղմացած ըլլալով, ձիւնահալն սկսաւ։ Այս գիշերուան սառնամանիքը սակայն քարացուց հալելու վիճակի հասած ձիւնը, և ձիւնահալը դժուարացաւ։

—Մեծաքանակ ձիւնին պատճառաւ, արկածներն անպակաս եղան մայրաքաղաքիս զանազան կողմերը։ Ի մէջ այլոց, Էսկի-Զափթիէի մօտ, Մէյտանճըգ փողոց, Ա. շրջանակի Թաղապետութեան Թընզիֆաթի սայլերուն ախոռին խարխուլ տանիքը չկրնալով տոկալ ձիւնին ծանրութեան, Կիր. իրիկուան ժամ 6½ին միջոցներն յանկարծ փլաւ, իր տակը թողլով 40ի չափ ձիեր և ութ աշխատաւորներ։ Փլած գոմը 30 մէթր երկայնութիւն ունէր, և տանիքը մէջտեղէն փլրթելով՝ երկու կողմէ մէջտեղը թափեցաւ։ Բարեբախտաբար Կամուրջի ոստիկանք օգնութեան փութալով, գործաւորներն ու ձիերը փլատակներուն տակէն հանեցին։ Երեք գործաւորներ ծանր և միւսները թեթև վէրքեր ստացած էին, իսկ ձիերէն երկուքը սատկած և երկուքն ալ ծանրապէս վիրաւորուած էին։ Վիրաւոր 3 գործաւորք Կեդր. բանտին հիւանդանոցը փոխադրուեցան։ Ուրիշ գործաւոր մ'ալ ուշ ատեն հանուեցաւ փլատակներուն տակէն, ծանր վիճակի մէջ։

—Ղալաթիոյ քարափին վրայ, ճամբորդներու Սալօնին կից, օտար ապրանաց մաքսատան մթերանոցն ալ, որ 40 մէթր երկայնութիւն և 21 մէթր լայնութիւն ունի, Կիր. օր ժամ 6½ին միջոցներն յանկարծ փլաւ։ Բարեբախտաբար Կիրակի ըլլալով, մէջը մարդ չկար։ Միայն թէ առևտրական հակերուն մէկ մասը փլատակներուն տակը մնացին։

—Գում-գափուի կողմը, Հայ-Կաթողիկէ սրճարար Միքայէլի փայտաշէն տաղաւարն ալ Կիր. օր ժամ 4ին միջոցներն յանկարծ փլաւ և յաճախորդները փլատակներուն տակ թաղուեցան։ Բարեբախտաբար ոստիկանք և շրջակայ ժողովուրդն օգնութեան փութալով, փլատակներուն տակէն հանեցին 10ի չափ յաճախորդները, որոցմէ Չրանկիր Հայկ, Խարբերդցի Չրանկիր Անդրանիկ և Չրանկիր Ազիզ իրենց մէջքէն, Սվազցի Տիգրան մէջքէն և գլխէն վիրաւորուած էին, և պատգարակով փոխադրուեցան Զ. շրջանակի Թաղապետութեան հիւանդանոցը։ Միւս յաճախորդներէն Զինկէզէքցի Էօմէր, սրճարար Միքայէլ, աշկերտը Գօչօ, Թաղին գիշերապահը Սվազցի Ապրահամ և ուրիշ քանի մը հոգիներ անվնաս ազատեցան։

—Թոփ-գաբուի դուրսը, Թաքքէի, քանի մը տուներու ծխնելոյզները փլան,

---

սա խողովակէն թէ սենեկէն ներս մտնելու փորձը կատարուած էր հիւանդապահուհիին բացակայ եղած առաջին գիշերը։ Ասիկա կ'ցուցնէ որ ներս մտնել ուզողը տունին մէջ անցած դարձածին տեղեկութիւն ունէր։

=Ո՞րչափ կոյր եմ եղեր, ըսաւ Ֆէլփս։

—Գործին պարագաները, որչափ որ երեւան հանեցի, ասոնք են.—Այն Ճօզէֆ Հարրիսըն Ֆօրին Օֆիս մտաւ Չարլս Սդրիդի դռնէն, և ճամբան գիտնալով, ուղղակի ձեր սենեակը գնաց երբ դուք վայրկեան մ'առաջ մեկնած էիք հոնկէ։ Մարդ չգտնելով հոն, զանգակը զարկաւ անմիջապէս, և նոյն պահուն տեսաւ սեղանին վրայի թուղթը։ Ակնարկ մը նետելով անոր վրայ, հասկցաւ թէ բախտն իր դէմ հանած էր պետական մեծարժէք վաւերաթուղթ մը, զոր իսկոյն գրպանը խօթեց և առաւ քալեց։ Քանի մը վայրկեաններ անցան, ինչպէս կ'յիշէք, մինչև որ քունէն արթնցող սպասաւորը ձեր ուշադրութիւնն հրաւիրեց զանգակին հնչուելուն վրայ։ Այս քանի մը վայրկեանները բաւական էին փախուստի ժամանակ տալու համար գողին։ Ուօքինկ գնաց առաջին կառախումբով, և իր աւարը քննելէ ու վստահ ըլլալէ ետք անոր թանգ արժէքին վրայ, ապահով տեղ մը պահեց, միտքը դնելով մէկ երկու օր ետքն առնել և տանիլ ֆրանսական դեսպանատուն, կամ ո՛ւր որ աւելի գին տային։ Այն ատեն վրայ հասաւ ձեր յանկարծական դարձը։ Ճօզէֆ, առանց վայրկեան մ'առաջ գիտնալու, դուրս հանուեցաւ իր սենեկէն, և այն օրուընէ, դուք և Օր. Հարրիսըն միշտ այն սենեկին մէջ էիք, որով չէր կրնար իր գանձը ձեռք ձգել։ Կացութիւնը շատ յուսահատական եղած ըլլալու էր իրեն համար։ Վերջապէս փորձեց ներս մտնել գաղտագողի, բայց գիշերները ձեր արթուն մնալն աւրեց գործը։ Կրնաք յիշել որ այն գիշեր ձեր սովորական ըմպելին չառիք։

=Կ'յիշեմ։

—Կարծեմ միջոցներ ձեռք առաւ ըմպելիին մէջ բան մը խառնելու և ձեր անգիտակից վիճակէն օգտուելու։ Անշուշտ կ'հասկնամ թէ պիտի կրկնէր իր փորձը մինչև որ կարենար թուղթը ձեռք անցընել։ Սենեկէն ձեր մեկնիլն հայթայթեց իրեն այն առիթն որուն կ'սպասէր։ Օր. Հարրիսընին պատուիրեցի սենեկէն դուրս չելնել մինչև իրիկուն, որպէս զի Ճօզէֆ չկարենար կանխել մեզ։ Այն ատեն, գաղափարը տալով իրեն թէ վտանգ չկար, պահուըտեցայ, ինչպէս ըսի արդէն։ Գիտէի որ թուղթն հանաքար սենեկին մէջ էր, բայց չէի փափաքեր գետնի բոլոր տախտակներն հանել այն թուղթը փնտռելու համար։ Զգեցի որ թուղթն ինք առնէ պահած տեղէն և այսպէս ազատէ զիս երկար յոգնութենէ մը։ Մութ մնացած ուրիշ կէտ մը կա՞յ։

=Ինչո՞ւ համար պատուհանէն ներս մտնել ուզեց, երբ կրնար դռնէն մտնել, հարցուցի։

—Այն դուռին հասնելու համար ուրիշ ննջարաններու առջևէն պիտի անցնէր։ Միւս կողմէ, պատուհանէն աւելի դիւրաւ կրնար գալ։ Ուրիշ բան մը մնա՞ց։

=Չէ՞ք կարծեր որ սպաննելու դիտաւորութիւն չունէր, հարցուց Ֆէլփս։ Դանակը կրնար գործիք մը միայն ըլլալ։

—Կարելի է, պատասխանեց Հօլմս ուսերը թօթուելով։ Սա միայն կրնամ ըստուգապէս ըսել թէ Մր. Ճօզէֆ Հարրիսըն այնպիսի մարդ մ'է որուն խղճմտութեան հաւատալու հակամէտ չեմ բնաւ։

ՍԸՐ Ա. ՔՕՆԸՆ ՏՈՅԼ

Թարգմ. Ժ. ՏԻՐՍԱԿԵԱՆ (Վերջ)

* * *

Սըր Ա. Քօնըն Տօյլի այս պատմութիւնը բոլորովին մտացածին չէ. զի, իբր քառորդ դար առաջ, Անգլիոյ Արտաքին գործոց պաշտօնարանէն դուրս ելաւ Ռուսիոյ հետ կնքուած գաղտնի դաշնագրի մը բնագիրը կամ պատճէնը, և Կլօպ թերթին մէջ հրատարակուելով, ահագին խրախոյս պատճառեց խորհրդարանական, կառավարական և լրագրական շրջանակներուն մէջ։ Ֆօրին Օֆիսը խիստ քննութեան ձեռնարկեց, օգնութեամբ Սքօդլէնտ Եարտի (Լոնտոնի Ոստիկանական պաշտօնատան) ամէնէն սրամիտ գործակալներուն, և ի վերջոյ բարձրագոյն պաշտօնեայ մը զոհն եղաւ։ Այս հանրածանօթ դէպքն է որ թելադրած է Շէրլօք Հօլմսի այս հետաքրքրաշարժ արկածը։

ԱԶԴ.— Քուրաւցեան (Մխիթար) Պօղոսի Մանուկեան, Մշեցի, 27 տարեկան առողջ երիտասարդ մը միջահասակ, կարմրադէմ, պեխերով, սեւ աչքերով և սեւ գլխամազով, 1902 Յուլիս 23ին Մուշէն դէպ ի Կարին ճամբորդած է. մինչև ցարդ թէ՛ ճամբորդներէն և թէ Կարինէն լուր մը հասած չէ իր ծնողաց կամ ազգականաց։ Ո՛վ որ գիտէ յիշեալին ո՛ւր գտնուիլը, թէ՛ կենդանի և թէ մեռեալ, բարեհաճի երկտողիւ տեղեկացնել սա հասցէով — Mkhitar M. Kouravtsian, № 1151 j Street, Fresno. California, U. S. America.

2—1

բայց ո և է վնաս չպատահեցաւ։ Ենի–Փահճէի կողմն ու փոյատչէն պանդոկի մը մէկ մասը նախընթաց գիշեր փլաւ, և 12 անասուններ փլատակներուն տակ թաղուեցան։

—Թօփ–գաբուի դուրսն և Էտիրնէ–գաբուի կողմն իսլամական գերեզմաննոցներուն մէջ բազմաթիւ նոճիներ տապալեցան։

—Թօփ–գաբուի Պօյաղիտ–աղա թաղին մէջ Մագսուտ և Կարապետ աղաներուն տուներուն տանիքները փլան։ Մայրաքաղաքիս գրեթէ բոլոր թաղերուն մէջ այս կարգի փլուզումներն անպակաս եղան, աւելի կամ պակաս ցաւալի արկածներու տեղի տալով։ Փլած պատերն անհամար են։

—Բումելիի երկաթուղին, Մաքրիգիւղէն անդին, ձիւնի թանձր խաւով մը ծածկուած ըլլալով, կառախումբերու երթևեկութիւնք դադրած են։ Արևելեան երկաթուղեաց ընկերութիւնը բազմաթիւ գործաւորներ ղրկած է գիծը մաքրելու համար։

—Անատօլուի երկաթուղւոյ գիծերն ալ ծածկուած են ձիւնի թանձր խաւով մը։ Էնկիւրիի կառախումբն երկու օրէ ի վեր չէ կրցած հասնիլ։

—Պրուսայէ կ'հեռագրուի թէ Շբ. օրէն ի վեր տեղացող ձիւնը մէկ կանգունի հասած է։ Բոլոր հաղորդակցութիւնք դադրած են։ Գրեթէ բոլոր վաճառատունները գոցուած են։ Պրուսայի և Մուտանեայի միջև կառախումբերու երթևեկութիւնք դադրած են։

—Ածուխի և փայտի գիները տարապայման բարձրացան սաստիկ ձմեռէն օգտուող շահադէտ ածխավաճառներուն և փայտավաճառներուն շնորհիւ։ Փայտին չէքին մինչև 35 ղր.ի և ածուխին 100 օխան 45–50 ղրշ.ի ծախուեցան։ Բարձրագոյն հրամանաւ, Քաղաքապետութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ որպէս զի ածուխին 100 օխան մեծաքանակ 40 ղրշ.ի, իսկ օխայով 45 ղրշ.ի վրայ ծախուին։

—Հեռագրաթելերը տեղ տեղ խզուած ըլլալով կ'նորոգուին։

—Բումէլիէ և Անատօլուէ հեռագրեր կ'ծանուցանեն թէ շատ մը գիւղացիներ փակուած են իրենց գիւղերուն մէջ, և չեն կրնար դուրս ելնել։

—Սև ծով մեկնող բոլոր շոգենաւերը պարտաւորեցան կանգ առնել Գավագ, իսկ Միջերկրական մեկնողները Նաւահանգստին մէջ մնացին։

—Կիր. օր, ձիւնի փոթորկին պատճառաւ, փուռերը պակաս հաց հանած և ժողովուրդն հացի պակսութեան երեսէն նեղութեան մատնուած ըլլալով, Կայսերական հրամանաւ, Քաղաքապետութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, և շատ մը փուռերու մէջ հաց պատրաստել տալով, գիշերանց բաշխել տուաւ հաց ուզողներուն։

ՁԻԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔԸ ԲԵՐԱՅԻ ՄԷՋ.— Կիրակի և երէկ Բերայի Մեծ Պողոտան նոր տեսակ զբօսանք մը կ'ներկայացնէր սակաւաթիւ անցորդներուն։ Ցօյներ, Լէվանդէններ, և անոնց նայելով քանի մը Հայեր ալ, ձիւնափոկ ճամբուն երկու կողմերը կանգ առած, կամ գործնական պատուհանի մը պէս ման գալով, ձեան գունդի կ'բռնէին անցորդները, չխնայելով գլխարկներուն զօր վար կ'ձգէին ճարպիկ նշանառութիւնով, և չվեհերելով կիներու արդուզարդին զօր կ'խանգարէին ու կ'թրջէին ձեան տեղատարափներու տակ։ Դեսպանական ընտանիք մը առարկայ եղաւ այս զուարճութեան, և ճարահատ Գավասը բան մը չէր կրնար ընել։ Եւրոպացիք, այր թէ կին, աւելի կ'խնդային քան կ'բարկանային, մինչ տեղացիք ատիկա յարգանքի պակասութիւն մը սեպելով, կ'նեղանային, և տեղ տեղ, կանոնաւոր պայքար մը տեղի կ'ունենար, ուր զէնքը, բարեբախտաբար, կակուղ ձիւնն էր լոկ։ Բայց ոմանք չարութեամբ աչքի նշան կ'առնէին, կամ սառոյցի կտոր ալ կ'լեցնէին ձեան գնդակին մէջ, և ոստիկաններուն յանդիմանութեան կ'արժանանային։ Մեծ տուներու բացօթեայ կամ ապակեփակ պատշգամներէն ալ Պարոններ և Տիկիններ կը զուարճանային անցորդները ձեան գնտակի բռնելով, և Շիշլի ճամբան քանի մը ծանօթ Հայ տուներու վերնայարկերէն ալ ոչ սակաւ ձեան կտորներ ընդունեցին Ս. Ծնունդի տօնակատարութենէն դարձող բարեպաշտները, որոնք ամենքն կ'զարմանային Ս. Ծնունդը տօնելու այս Արևմտեան նորութեան վրայ։ Երէկ իրիկուընէ ի վեր, Բերայի ոստիկանութիւնը խստիւ արգիլեց այս նոր խաղը։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.— Շբ. գիշեր, Բերա, Բանկալթի, Ճէմալիէ փողոց, Սօպաճի Սէզարի տունէն հրդեհ ծագելով, 6 տուներ հրոյ ճարակ եղան։

—Նախընթաց գիշեր, ժամ 11ին մօտ, Ջօջները, Նշան–Թաշ, Պալըր փողոց, Կայսերական Թիկնապահ Ֆերիգ Սառըգ էլ–Մուէյյէտ փաշայի ապարանքէն հրդեհ ծագելով, ամբողջովին այրեցաւ հանդերձ կարասիներով։ Հրդեհը վառարանէն ծագում առած էր։ Ախոռին հետ երեք ձիեր ալ զոհ գացին բոցերուն։

ՀՊԱՏԱԿ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ հոգեւոր Պետերն երախտագիտական ուղերձներ մատուցին ի Կայսերական Պալատ, Ծննդեան Տօնին առթիւ շնորհուած դրամական պարգևներուն համար։

ԾՈՎԱՅԻՆ Նախարար Հասան փաշա, անձնական տկարութեան պատճառաւ, չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ Կիր. օրուան նստին։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆՆ Արտաքին գործոց Նախարարին հաղորդեց իտալական գործարաններու վաւերացեալ վաճառանիշերու օրինակները, Թուրքիա ներածուած իտալական ապրանքներու վաճառանիշներուն հետ բաղդատելու համար։ Արտաքին գործոց նախարարութիւնն ալ զանոնք Մաքսային Վարչութեան ղրկեց։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ.— Աթէնքէ կ'գրեն թէ օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ այս օրերս քանիցս երկար տեսակցութիւններ ունեցած է Արտաքին գործոց Նախարար Մ. Սքուզէսի հետ։

ԷՐԶՐՈՒՄԷ Յունվար 5 թուով կ'հեռագրուի թէ անընդհատ կ'ձիւնէ։ Քղիի կողմերը ձիւնը մինչև 2 մեդրի բարձրացած է։ Էրզրումէ Պօլիս և Վան ղրկուելիք թղթատարները ճամբայ չեն կրցած հանուիլ։

ՀԱՒԿԻԹԻՆ գինը տարապայման աճած է։ 100 հատը 60 ղր.ի չափ ծախուելու վրայ է։

ՈՃԻՐ.— Ռուսական շոգենաւային գործակալութեան Նաւավար Միլօ երէկ առաւօտ րիվոլվէրի հինգ հարուածով վիրաւորեց իր հայրենակիցը՝ Խրիստօն, որ նոյն գործակալութեան մէջ կ'ծառայէր։ Մահը վայրկենական եղաւ։ Մարդասպանը թէև փախաւ, բայց ի վերջոյ ձերբակալուեցաւ։

ԳԱՒԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ Մեր Բաժանորդներուն կ'յիշեցնենք ԹԷ ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երկու ղշ.ի նամակի բուլն անհրաժեշտ է։ Առա՛նց ատոր, հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ Կ'ՄՆԱՅ։

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յունական քօնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանը հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։

1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտօի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ժառանգաբար պատրաստած քօնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով։ Նոյնը կ'հաստատեն նաև մեծահռչակ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց քօնեաքին տրուած ուրիշ բազմաթիւ վկայագրերը աւելորդ է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն և սպառումը՝ առաջին աստիճանի մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

) Արծաթ Խաչ Ս. Փրկ.
Մենաշնորհեալ) Հայթայթիչ արքայական
պատիւ) տան Ն. Վեհ. Յունաս-
) տանի թագաւորին.

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել
Առ Պ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕԽՐԻՍԹ
Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ 25—11
կ. Պոլիս. Գալաթա

ՔՐՈՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Պաշտօնակից մը Շաբաթ օրուան թիւով գրած էր թէ Էջմիածնի Միաբանութիւնը սաստիկ հակառակութիւն կ'ցուցնէ պեղումներ կատարող ծանօթ Խաչիկ Վրդ. Դատեանի դէմ, բայց թէ պատճառը չի գիտցուիր, և թէ նոյն ինքն Միաբանութեան մէջ կուսակցութիւններ կան, ևն։—

Պատճառը պարզ է։ Խաչիկ Վրդ. կ'պնդէ որ իր երևան հանած տաճարը պէտք է ըլլայ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի շինած բուն Էջմիածնի տաճարն՝ իր հանրածանօթ տեսիլքէն ետքը։ Այս կերպիւ, հնասէր հնախոյզ Վարդապետը դարաւոր աւանդութեան դէմ մեղանչած կ'ըլլայ, և Միաբանութիւնը կ'կարծէ թէ Վարդապետին այսպէս կ'ընէ թեթևօրէն, և թէ լոկ հակառակութեան ոգիով կ'պնդէ կ'յամառի։

Արդ, յայտնի է մեր Կովկասեան թղթակցութիւններէն թէ Խաչիկ Վրդ. Ս. Էջմիածնէն Երևան տանող ճամբուն վրայ իբր մէկ ժամ հեռաւորութեամբ Ղաւմ կոչուած քարքարոտ տափարակին մէջ պեղումներ կատարեց, և Հայոց հին տաճար մը երևան հանեց, որուն հիմերուն մէջ գտաւ ոսկրներ, որոց համար Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի իր ոսկրներն են ըսաւ, եկեղեցական հին պատմիչի մը վկայութեան յենլով, որ Ս. Լուսաւորչին ոսկրներուն զետեղուած վայրը մանրամասնած էր։ Ս. Հայրապետին հրամանաւ, այն ոսկերք խնամով ամփոփուեցան և Ս. Էջմիածին փոխադրուեցան։ Պեղումներն յառաջ տարուելով, հեթանոսական մեհեանի մը աւերակներն ալ երևան ելան, կարգ մը բեւեռագիրներով, որք Հայ լեզուին այն կողմերը գոյութիւն առնելէն ու խօսուելէն առաջ գտնուած մարդոց և իրաց ժամանակակից են, Հաթեան, կամ Ասորական, կամ Քաղդէական մնացորդներ զանազան յիշատակարաններու։ Խաչիկ Վրդ. կ'կարծէ թէ Ս. Գր. Լուսաւորիչ հին հեթանոսական մեհեանի մը աւերակներուն վրայ կառուցած էր իր երազած մայր — տաճարը, քանի որ իրեն սկզբունք դրած էր հին հեթանոսական հաստատութիւններն ու յիշատակարանները վերածել քրիստոնէական հաստատութիւններու և յիշատակարաններու։ Բայց Ս. Գր. Լուսաւորիչ մէկէ աւելի եկեղեցի հիմնած էր, և միթէ չի՞ կրնար ըլլալ որ Ս. Էջմիածնի հիմնական տեղւոյն նկատմամբ կեցած եկեղեցական և ժողովրդական գրաւոր և անգիր աւանդութիւնն եղած ըլլայ ճշտագոյնը, և Խաչիկ Վրդ.ին գտած Առապարի եկեղեցին Լուսաւորչեան ուրիշ հիմնարկութիւն մը եղած ըլլայ։ Վերջապէս, այս հին խնդիրներն այնքան վստահութեամբ չեն կրնար որոշուիլ որ դարաւոր աւանդութիւն մը թեթևապէս մէկ կողմ դրուի։ Եւ յետոյ, Խաչիկ Վրդ. իր գլխաւոր գիւտին նկատմամբ տեսաւ որ գիտնականներն իրեն համամիտ չեղան. զի մինչդեռ իր գտած ոսկրները Ս. Գր. Լուսաւորչի մասունքն ըլլալ կ'կարծէր, ի Բարիզ ծանօթ բեւեռագէտ մը յատուկ ուսումնասիրութիւն մը հրատարակելով հերքեց, և այն ոսկրներ Ս. Լուսաւորչին չեն ըսաւ։ Ս. Էջմիածնի Միաբանութիւնը կ'պահանջէ որ Ս. Հայրապետը պատժէ կամ այն տեղէն հեռացնէ Խաչիկ Վրդ.ը, ժողովրդային աւանդութիւններու վայրապար հարուած մը տալուն համար։ Մեր կարծիքով, պէտք է թողուլ որ գիտնականները զիրար ջրելով ժամանակ անցընեն, և սպասել որ այս հակաճառութիւններէն թերևս քիչ մը լոյս ծագի եկեղեցական և հեթանոսական այնքան թանձր խաւարի մը վրայ։ Չափէն աւելի կարևորութիւն տալու չէ Խաչիկ Վրդ.ի ամէն ըսածին, որ իր ըրածներն ի հարկէ մեծցնելու և իր վրայ զրուցել տալու հակամէտ է, բայց պէտք է թողուլ զինք որ աշխատի, և թերևս նոր բեւեռագիրներ, նոր մնացորդներ երևան հանէ, որք աւելի որոշ արդիւնք մը երևան բերեն օր մը։ Խաչիկ Վրդ.ին վրայ Ս. Հայրապետը մեծ վստահութիւն և համարում ցոյց տուած է, բայց Միաբանութիւնը զինք ատած պէտք է ըլլայ ա՛յն օրէն ի վեր մանաւանդ ուր Վրաստանի Եկզարքն այցելեց Առապարի եկեղեցիին աւերակներուն, և հոն իր համբոյրը նուիրելով գովեց Խաչիկ Վրդ.ին ջանքերն ու պեղումները։

* * * Ս. Հայրապետն երբեմն զարմանալի ձիրք մ'ունի խոստմնալից եկեղեցականները ճանչնալու, թէպէտ իր շուրջը գտնուողներուն նկատմամբ բախտաւոր եղած չէ ամէն անգամ։ Խաչիկ Վրդ.ին վրայ համարում ունեցաւ, և վերջապէս, մեր մասին, կ'հաւատանք թէ եկեղեցական հնախօսութիւնն այս կամ այն կերպիւ օր մը պիտի օգտուի Խաչիկ Վրդ.ին գիւտերէն։ Ն. Ս. Օծութիւն համարում ցուցուց նաև Շուշիի Դպրանոցին վերատեսուչ Բենիկ Վրդ.ին վրայ, որուն բարերար Աւետիք Ղուկասեանի վրայ խօսած դամբանականը, որուն մէկ մասը միայն հրատարակեցինք, յայտնութիւն մը եղաւ շատ յուսալից և բեղմնաւոր հոգևոր պերճախօսութեան մը, յանպատրաստից արտասանուած բեմբասացութիւն մը, որ իրաւունք կուտայ մեզի շատ աւելի կարևոր արդիւնքներ սպասելու։ Հաւատալի է ուրեմն որ Բենիկ Վրդ.ին հրատարակած Քարոզներու հաւաքածոն սպասելի է արդէն, թէպէտ մեզ օրինակ մը չհասնեցաւ որ գաղափար մը կազմէինք։ Կ'արժէ քաջալերել այսպիսի վարդապետներ, որք կ'շինեն ու չեն աւրեր, հոգևոր նիւթերու վրայ նոր և սրտագրաւ ոճով մը խօսելով հանդերձ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐՆ
Ի ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՋ

Ամեն. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարք Հայրը կիրակի իրիկունը Գում գափու անցաւ, և Մայր Եկեղեցւոյ մէջ նախագահեց Ճրագալոյցի արարողութեանց։ Երէկ, Տեառն մերոյ Ս. Ծննդեան և Մկրտութեան տօնին առթիւ, կանուխէն սկսան արարողութիւնք։ Փառք ի բարձունսը, օրուան մեծ երգը, շատ գեղեցիկ երգեցին Մայր Եկեղեցւոյ դպիրք, ձայնակցութեամբ գրեթէ բոլոր ժողովրդեան։ Տակաւին մութ էր դուրսը, ինչպէս կը վայլէ Ս. Ծննդեան առաւօտուն, երբ Ն. Ամենապատուութիւն զգեստաւորուեցաւ, Խորհուրդ խորին գեղգեղածոյն երգուեցաւ, համակ լուսազարդուած Մայր Տաճարին պայծառ և ոսկեգոյն սիւները, խոյակները, դրուագները, ձեղունը, Աւագ Խորանը, և Պատրիարքական Նորոգուած գործարուած Աթոռը կ'շողային լոյսերու մէջ։ Գրեթէ տասն և հինգ տարիէ ի վեր նմանը չտեսնուած ձիւն մը կ'տեղար մայրաքաղաքին մէջ, ճամբաները ձեան կոյտերու ներքև գոցուած էին, արուարձաններու հետ հաղորդակցութիւնք ըստ մեծի մասին կտրուած էին, կառքերն ալ չէին բաներ, և այսով հանդերձ, Պատրիարքական աւագ Թաղին բարեպաշտ ժողովուրդը գրեթէ լեցուցած էր եկեղեցին արշալոյսէն շատ առաջ, միայն փափուկ սեռը, իր աւանդական եկեղեցասէր սովորոյթներուն հակառակ, պակաս թիւ մը կ'ցուցադրէր Ս. Պատարագին սկզբնաւորման, ինչպէս կ'պատահի Ս. Ծնունդի տօնին։ Եկած կիներն և աղջիկներն ալ համակ պատսպարուած էին հաստ վերարկուներու և շալերու տակ, աւելի տաքնալու քան վայելուչ երևնալու փոյթ տարած ըլլալով խոհեմաբար։ Բազմութեան ել և մուտը կանոնաւորելու համար, ուրիշ տարիներու պէս, ըստ սովորութեան, բարապաններու և ոստիկանութեան ջոկատ մը կ'հսկէին եկեղեցիին նորոգուած և բարեզարդուած դրան առջև։ Պատարագն սկսած էր արդէն, և Ս. Պատրիարք Հայրը, փառաւոր թափօրի մը գլուխն անցած, Մայր–Տաճարին շրջանն ըրաւ յամրաքայլ, բուրվառ ի ձեռին, Պատրիարքներու յատուկ ոսկեհուռ ծանր զգեստներն հագած, որք յիշատակն են մեծանուն Պէզճեան Ամիրային։ Ջրօրհնեաց հանդէսը կատարեց Տ. Գէորգ Սրբազան։ Ցաւարտ արարողութեանց, բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Կայսեր համար, ինչպէս նաև ուրիշ ամէն եկեղեցեաց մէջ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (35)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ԴՐԱՄԻՆ ՁՈՀԵՐԸ

ԵՐՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՐՔ
ՄԱՅՐՆ ԵՒ ՈՐԴԻՆ

ԻԴ.

—Ձեր վրայ խենդ կ'ըլլամ, ճիշդ է, կ'պատասխանէր Ժընըվիէվ բացէ ի բաց, բայց չեմ ուզեր ողորմութեան պէս ընդունիլ ժամուան մը տեսակցութիւն զոր կ'զողնաք ձեր տիրուհիէն։ Ամէն ինչ կամ ոչինչ, ա՛ս է իմ նշանաբանս։ Անոր ձեռքէն ազատելու քաջութիւնն ունեցէք։ Ներկայացումէն անմիջապէս ետք հոս եկէք։ Մինչև որ ասանկ չընէք, չեմ ընդունիր։

Դերասանը, որ շահուն կ'նայէր աւելի քան քմահաճոյքին, չէր ուզեր Մարքիզուհիին հետ իր յարաբերութիւնը բոլորովին խզել։ Կացութիւնը կրնար այսպէս երկարիլ, բայց Մալբէյրդիէի հետ իր տեսակցութեան յաջորդ օրը Լազարին անանուն նամակ մ'ընդունեց որով կացութիւնը փոխուեցաւ։ Այս նամակին հեղինակը, որ Ֆէրնան Վօլնէի ամէն տեսակ յաջողութիւններուն նախանձող միջակ դերասան մ'էր, կ'իմացնէր Մարքիզուհիին թէ խաբուած կնոջ մը ծաղրելի դերը կը կատարէր։ Տիկին տը լա Դուռ տիւ Ռուա, ինչպէս գիտենք, չափազանց նախանձոտ կին մ'էր։ Այսու հանդերձ, դերասանին վրայ այնքան մօտէն կ'հսկէր որ նախապէս չհաւատաց ըսուածներուն։ Բայց քիչ մը մտածելով կասկածներն արթնցան։ Քառորդէ մը, Լազարին այլ ևս տարակոյս չունէր։ Կ'զգար թէ խաբուած էր, և կ'ուզէր իր կասկածներն ստուգել։ Ինչպէս ընելու էր։—Շատ պարզ էր։ Կ'բաւէր ի գործ դնել դասական հին միջոցն որ թէև շատ գործածուած էր, բայց միշտ կ'յաջողէր, — բացակայութիւն մը կեղծել։ Մարքիզուհին, սիրահարներու յատուկ ընազդումով, գուշակեց թէ իր ոսոխուհին Ժընըվիէվ Լէնէնն ըլլալու էր որուն յաճախ Անժիկիւ գալը դիտած էր։—Ա՛ն է, վստահ եմ թէ ան է, մրմռաց Լազարին։ Ապացոյցը պիտի ունենամ և անոր ձեռքէն պիտի խլեմ Ֆէրնան Վօլնէն որ իմ ամուսինս պիտի ըլլայ։

Նախանձը կեղծելու արհեստին մէջ վարպետ կ'ընէ կիները։ Կէս օրէն ետքը, Տիկին տը լա Դուռ տիւ Ռուա Ֆէրնանի քով գնաց տխուր դէմքով, և երբ անիկա այս տխրութեան պատճառը կ'հարցնէր, պատասխանեց.— Սիրելիս, մեծ վիշտ մ'ունիմ։

=Ստակի՞ համար է, հարցուց դերասանն յօնքերը պռստելով։

—Այո՛, ստակի համար, բայց ո՛չ քու կարծածիդ պէս։ Ստակ պիտի ունենամ, այսինքն պիտի ունենանք, և շա՛տ։

=Ան ատեն ի՞նչ կայ ուրեմն։ Ամէն բան կարգին է։

—Անշուշտ, միայն թէ Բարիզի նօտարս, զոր քիչ մ'առաջ տեսայ, պէտք ունի կարգ մը թուղթերու որք Օրլէանի նօտարիս գրասենեակը կ'գտնուին։

=Շուտով ուզելու է զանոնք։

—Արդէն ուզեցի, բայց նօտարը պատասխանեց թէ միայն ինծի պիտի տայ։ Հիմա պարտաւոր եմ անձամբ երթալ։

=Օրլէա՞ն։

—Ա՛յո, այո՛։ Ասոր համար տխուր եմ։ Ինչպէս պիտի բաժնուիմ քենէ։

=Օ՛հ, քիչ ժամանակի համար է։ Ե՞րբ պիտի մեկնիս։

—Այս իրիկուն իսկ։

Դերասանին երեսը լուսաւորող ուրախութեան արտայայտութիւնը չէր կրնար խուսափիլ Լազարինի ուշադիր և կասկածոտ ակնարկէն։—Որքան ուրախ է այս մեկնումիս վրայ, ըսաւ ինքնիրեն դառնութեամբ։ Անստորագիր նամակը չէր ստեր։

Յետոյ բարձրաձայն շարունակեց.—Այս իրիկուն ժամ 5.15ի կառախումբը պիտի նստիմ։ Ժամանակ պիտի ունենաս, չէ՞, մինչև կայարան տանիլ զիս և յետոյ թատրոն երթալ։

=Տարակոյս չկայ։ Եւ յետոյ, եթէ քանի մը վայրկեան ուշ մնամ, աւելի գէշ։ Հասարակութիւնը պիտի սպասէ։ Թող սպասէ իմ սիրեցեալ Լազարինիս համար։

Մարքիզուհին ողջագուրեց Ֆէրնանը, իբր վարձ այս անուշ խօսքերուն, բայց ինքնիրեն կ'ըսէր.—Կեղծաւոր և ստախօ՛ս քեզի։

Իրիկուն եղաւ։

Երկու սիրահարները միասին ճաշեցին, յետոյ դերասանը մինչև կայարան ընկերացաւ Լազարինին, Օրլէանի համար անոր տոմսակ առնելը տեսաւ, ուզեց անձամբ տեղաւորել զայն կիներու յատկացած վագոնին մէջ, երդում ըրաւ որ միշտ անոր վրայ պիտի մտածէր, խօսք առաւ հետևեալ իրիկուն անպատճառ դառնալ, և այն միջոցին երբ կառախումբը կ'շարժէր, իր կառքը նստաւ մրմռալով.—Վերջապէս մեկնեցա՛ւ։ Ազատ եմ այս գիշեր։ Ինչ բախտաւորութիւն։

Կէս օրէն ետքը, ժամ 3ին, Ժընըվիէվ Լէնէն հետևեալ հեռագիրն ստացած էր.

«—Այս գիշեր ճաշի պիտի գամ.—ՖԷՐՆԱՆ։»

Եւ թեթևամիտ կինը, դերասանին պէս, ըսած էր.—Վե՛րջապէս։

Լազարին ստուգիւ մեկնած էր, միայն թէ միտքը դրած էր կէս ճամբէն ետ դառնալ։ Էթամբի կայարանն իջաւ ի մեծ ապշութիւն պաշտօնէին որուն ներկայացուց Օրլէանի տոմսակը, և որովհետև չէր ուզեր շատ կանուխ Բարիզ դառնալ իր ծրագրին յաջողութիւնը չվտանգելու համար, պանդոկ մը գնաց, սենեակ մը վարձեց, արգանակ մը ապսպրեց և գաւաթ մը Պորտօյի գինի խմեց, որուն մեծ պէտք ունէր, առ երեսս միայն ճաշած ըլլալով բաժանման առթիւ։ Կէս գիշերէն քիչ մը ետքը, կայարան դարձաւ, ժամ 1.7ի կառախումբը նստաւ, 2½ին Բարիզ հասաւ, կառք մը վարձեց և Ֆէրնանի տունը գնաց։—Եթէ անստորագիր նամակը կ'ստէ, եթէ կ'սխալիմ, ինչ ուրախութիւն, ինչ արբշռութիւն, կ'մրմռար, մինչ կառքը կ'թաւալէր Դրօքատէրոյի ծառուղիին երկայնքէն, անվերջանալի քարափներն աւարտելէ ետքը։ Գիշերը ձիւն եկած էր։ Խեղճ ձին կ'սահէր ամէն քայլին և չէր կրնար շուտ քալել։ Ժամ 4ն էր երբ որոշեալ տեղն հասաւ։ Տիկին տը լա Դուռ տիւ Ռուա իջաւ, գրպանէն երկու բանալի հանեց, և առանց աղմուկի բացաւ վանդակորմին և բակին դուռները։ Սիրտը, որ մինչև այն ատեն սաստկութեամբ կը բաբախէր, յանկարծ սեղմուեցաւ։ Պատուհանի մը վրայ մոմ մը կ'վառէր և անոր ամփոփած պատրոյգը տարտամ լոյս մը միայն կ'տարածէր։ Այս մոմը, զոր ամէն գիշեր սենեկապանն հոն կ'դնէր տանտիրոջ համար, յայտնապէս ցոյց կուտար որ Ֆէրնան տուն դարձած չէր։ Լազարին դողդոջ ձեռքով առաւ աշտանակը, սանդուղէն ելաւ և ուղղակի գնաց ննջասենեակն որ գրգիչ յիշատակներով լեցուն էր իրեն համար։ Դրան առջև կեցաւ նուաղուն և ականջ դրաւ։ Խորին լռութիւն մը կ'տիրէր տան մէջ։ Աղմուկ մը, շունչ մը չկար որ կենդանի էակի մը ներկայութիւնը մատնէր։

(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Էջմիածնի գաւառին Թալին ամբողջ հայաբնակ գիւղն այս պահուս իր դպրոցն ընդարձակելու ետևէ է։ Իր արդի դպրոցն հազար աշակերտէ աւելի չառներ, մինչ տարուէ տարի կ'աւելնան գեղջուկ տղաքներ որք նոյն գիւղէն և անոր անմիջական շրջակայքէն կուգան թէ՛ հայերէն և թէ ռուսերէն սորվելու համար։ Ուստի, զուգընթաց դասարան մը բանալու և երրորդ ուսուցիչ մ'ևս բերել տալու որոշում արուեցաւ գիւղին տանուտէրներուն կամ երեւելիներուն ժողովին մէջ, որ յառաջագոյն այս նպատակաւ գումարուած էր։ Այս դպրոցն ևս Ռուսիոյ հանրային կրթութեան նախարարութեան անցած է, որ 400 րբլ. նպաստ կուտայ դպրոցին, մինչ գիւղացիք կուտան 920 րբլ., և այս նոր դասարանը բանալու համար, գիւղացիներէն պահանջուեցաւ 180 րբլ. ևս (տարեկան)։ Այն ատեն դպրոցը պիտի պահուի տարեկան 1,500 րբլ.ով, և 378 րբլ.ի եկամուտով որ կ'առնուի դպրոցին համար նուիրուած 10 հազար րբլ.ի դրամագլխէ մը, համագումար 1,878 րբլ. տարեկան ծախք, աւելի քան 1,000 աշակերտով տարրական դպրոց մը պահելու համար Հայ գիւղի մը մէջ։ Յիշեալ ժողովին մէջ որոշուեցաւ նաև խնդրել հանրային կրթութեան պաշտօնատան Երևանի շրջանակին վերատեսչէն որ Տէրութիւնը մէկ անգամէն 1,000 րբլ. տայ՝ զուգընթաց դասարանն և երրորդ ուսուցչին համար սենեակներ շինելու։

— Տ. Մեսրոպ քհնյ. Տ. Ոսկանեանց Դեկտ. 13 թուով նամակ գրելով մեզ Պաքուէն, կ'բողոքէ Ն. Կամսարական ստորագրութեամբ նոյն քաղաքէն իրեն նկատմամբ գրուածներուն դէմ։ Կ'ըսէ թէ այս անունով մարդ չկայ քաղաքին մէջ, ուստի և գրողը, գրական անունի մը տակ ծածկուելով, անձնական կիրք յագեցնելու միջոց ընտրած է զինք չճանչցող Հայ թերթ մը, և կ'աւելցնէ թէ գրողը գուցէ կարգակից մ'է, որ պարզապէս անձնական հաշիւներ կ'մաքրէ՝ զինք զրպարտելով, և այնպիսի ժամանակի մը մէջ ուր ժողովուրդն արդէն պաղած է եկեղեցիէն, եկեղեցականութենէն ա՛լ աւելի վարկաբեկ ընելու ճգնելով։ (Այս ընդհանուր խօսքերով ո՛չ է մասնաւոր կէտ ո՛չ կը հաստատուի, ո՛չ կ'հերքուի։ Եթէ բողոքարկու քահանան որոշ պատասխան մ'ունի տալու որոշ ամբաստանութեան մը, մեր սիւնակներն հաւասարապէս բաց են երկու կողմերուն համար ալ։)

— Գումգափուի Դուրսի ձկնորս արհեստաւորները, իրենց մէջ կատարուած հանգանակութեամբ մը, զուտ արծաթեայ երեք ընտիր կանթեղ նուիրեր են իրենց եկեղեցիին։

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԲԱՐԻԶ, 19.— Երեսփ. Ժողովն այսօր սկսաւ ելևմտացոյցին վիճաբանութիւնը։ Մ. Տէշանէլ ճառ մը խօսելով, յառաջդիմութեան իմաստուն քաղաքականութիւնը ջատագովեց յեղաշրջութեան դէմ և հաւաքի խնդիրներու մէջ Պետութեան միջամտութեան դէմ։ Միջազգայնական քաղաքականութեան դէմ խօսեցաւ, և բողոքեց Մ. Ժօրէսի այն խօսքին դէմ թէ Երրեակ Զինակցութիւնը ֆրանսական հայրենասիրութեան անհրաժեշտ հակակշիռն է։ Յիշեց թէ Ժիւլ Ֆէրրի և Կամպէթթա ևս մաքառեցան կղերականութեան դէմ, բայց երբեք չդաշնակցեցան անոնց հետ որք ազգային պահանջումներէն կ'հրաժարին։ (Ջերմ ծափք կեդրոնէն և աջակողմէն. իսկ ծայրայեղ ձախակողմէն ընդմիջում «անկցի» կրկնակի աղաղակներով։) Յառաջդիմականք ցոյց մ'ըրին ի պատիւ Մ. Տէշանէլի։

ՊԵՐԼԻՆ 19.— Ռայխսթակի մէջ, ելևմտացոյցի վիճաբանութեան պահուն, վարչապետ կոմս Պիւլով հերքեց Մ. Շեալէրի խօսքը՝ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ Պաւարիոյ խնամակալ իշխանին քաշուած հեռագրին դէմ, երբ Խորհրդարանը մերժեց 100,000 մարքի վարկ մը բանալ գեղարուեստից համար։ Յայտարարեց թէ իրաւ է որ փոխանակուած հեռագրերն անձնական գործ մ'էին, սակայն կայսեր անձնական այսպիսի մէկ ցոյցին հետևանքներուն պատասխանատուութիւնն ստանձնելէ պիտի չքաշուի։ Վիլհէլմ կայսրը բնաւ չէ ուզած խորհրդարանական գործերու միջամտել։ Կայսրն և բոլոր դաշնակից իշխանք գիտեն թէ կայսրութեան յաջող ապագան կախում ունի անձնիւր դաշնակից Պետութեան և իր իշխանին իրաւունքներուն յարգուելէն (Ջերմ ծափք)։

ԱԹԷՆՔ, 19.— Վիլհէլմ կայսրը պաշտօնապէս ծանոյց Եօրկիոս թագաւորին թէ Գերման գահաժառանգ իշխանն Աթէնք պիտի այցելէ։

ՄԵՆԹՕՆ, 19.— Սաքսոնիոյ գահաժառանգ իշխանուհին և Մ. Ժիրօն Օթէլ տէ զ'Անկլէ իջևանած են, Տէր և Տիկին Ժէրառ անունով։ Ոև է այցելութիւն չեն ընդունիր, և մտադիր են մէկ ամիս հոս մնալ։

ՊԵՔԻՆ, 19.— Սպանեալ Գերման դեսպան Մ. Քէթլէրի ի պատիւ Չինաց կառավարութեան կողմէ կառուցուած յիշատակարանին բացման հանդէսին ներկայ գտնուեցան բազմաթիւ Չին պաշտօնատարք և դեսպանական մարմինը։ Չինաց ներկայացուցիչ իշխան Չուն ճառ մը արտասանեց, զոր վերջացուց յայտարարելով թէ յիշատակարանը թէ՛ զգուշութիւն մ'ըլլայ չինացի ժողովրդեան, Գերմանիոյ և Չինաստանի միջև բարեկամական յարաբերութեանց նշան մը և վերջապէս Խաղաղութեան խորհրդանիշ մը։

ՔԱՐԱՔԱՍ, 19 Ցնվ.— Պանթէր գերման մարտանաւն անցեալ Շբ. փորձեց Մարաքայիպի լճէն բանի ներս մտնել, Սան Քարլոսի բերդը ռմբակոծելով, բայց սա ա՛յնքան ուժգնութեամբ դիմադրեց որ մարտանաւն ստիպուեցաւ ետ քաշուիլ, քիչ մը վնասուելէ ետք։ Ամբոխը ցնծացաւ։ Կառավարութիւնը կ'վախնայ թէ խնդիրը կ'կնճռոտի։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԲԱՐԻԶ, 19 Ցնվ.— Երեսփ. Ժողովն այսօր սկսաւ ելևմտացոյցի վրայ ընդհանուր վիճաբանութիւնը։

ՀՌՈՄ.— Վատիկանի մէջ սաստիկ յուզում պատճառեց Մ. Լուպէի Հռոմ ընելիք ճամբորդութեան լուրը։ Հակառակ Բարիզի պապական նուիրակին միջամտութեան, հաւանական է որ դժուարութիւն ծագի։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Բէքինի ռուս դեսպանը ծանրապէս հիւանդ է։

—Ջոր. Շէրիֆ փաշա Պատուոյ Լէգէօնի մեծ սպայութեան աստիճանն ստացաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գահաժառանգը Պետերսպուրկէն ի դարձին Քօբէնհակ պիտի երթայ։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Պատերազմական Նախարարն արգիլեց սպաներուն քուէ տալու իրաւունքը։ Լրագիրները կ'բողոքեն այս որոշման դէմ և կ'ըսեն թէ Սահմանադրութեան բռնաբարում մ'է։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

[illegible]

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	32 32½
Ամէնէն բարձր գին	»	33 01½
Ամէնէն վար գին	»	32 28
Բումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124 —
Ամէնէն բարձր գին	»	124 25
Ամէնէն վար գին	»	123 —
Թրամվայ	»	144 —
Ամէնէն բարձր գին	»	144 —

ԲԱՑՈՒՄ Ցնվ. 7/20

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	32 29½
» » » » ժամ 6ին		32 30
Բումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	127 —
» » ժամ 6ին		127 —
Թրամվայ	Ֆր.	150 —
[illegible] բաժնեթ.	ղրշ.	655 —
» պարտաթ.	Ֆր.	493 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	258 —
Եգիպտ. Քրէտի Ֆօնս.	»	265 ½
Անատօլուի Երկթ. պրթ.	»	527 ½
» բաժն.	Ա. Ո.	11 70
Հէլլենիկ. պարգևաւոր Թուղթ	Ֆր.	418 ½
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	491 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	— —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	4 25

Ս Թ Ի Հ Ա Ն Ք

Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	2 50
» ութ օրուան	»	5 —
Բումէլիի Երկթ. »	Ֆր.	3 —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 30
Անգլիական ոսկի	»	110 08
Բօլ Էմփէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 04
Քրիմիթ	»	51 06
Մէթալիք	»	103 20
Ռուսց Թղթադրամ	»	8 58

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 ¼
» » » տասր. թղթ.	»	109 —
» չէք	»	110 12½
Բարիզ 3 ամիս Պնք.ի Թղթ.	Ֆր.	23 —
» » » Առևտ. »	»	23 05
» չէք	»	22 82½
Վիեննա չէք	քուրոն	21 72
Պերլին չէք	մարք	18 52
Օտեսա չէք	րուբլ	8 58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Ցնվ. 19

Օսմ. Քօնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	60 25
» » » Գ.	»	32 50
» » » Դ. } բաց.	»	29 87
} գոց.	»	29 87
Օսմ. Կոյս. Պօնքս	»	14 —
Եգիպտական միացեալ	»	108 —
Անգլ. Քօնսոլիտէ	»	93 —
Այտընի Երկաթուղի	»	14 —
Փոխառութիւն Գառանթ.	»	88 50
» Հէլլենական 1881	»	42 50
» » 1884	»	42 50
Մօնօբոլ »	»	44 50
Պուլկր. փոխառ. 1888	»	95 —
» նոր 1892	»	93 50
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 350
Թրանսվալ	»	5 72
Դրամազեղչ		4 —

ԲԱՐԻԶ, Ցնվ. 19

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. } բաց.	Ա. Ո.	30 15
} գոց.	»	30 15
» » » Գ.	»	32 87
Բումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	131 [illegible]
Օսմ. Կոյս. Պօնքս	»	605 —
Օսմ. Մաքս. Նոր փոխառ. 4 %	»	489 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	99 80
Քաէտի Լիոնէ	»	1097 —
Պանք տը Բարի	»	1087
Սպանիական արտաքին	»	83 70
Իտալիական Ռանթ	»	102 20
Թրանսվալ	»	— —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 150
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ Ցնվ. 19

Անատօլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	104 —
» » բաժնթ. 60%	»	95 70
Բումէլիի Երկաթուղի	»	132 50
Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ.	»	— —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 285
Դրամազեղչ		4 —

ՎԻԵՆՆԱ, Ցնվ. 19

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրոն	95 42
» Լոնտոնի վրայ	»	239 80
Բումէլիի Երկաթուղի	»	123 50
Օսմ. Ռէժի	»	338 —
Դրամազեղչ		3 ½

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՈՆԿՐՈՒԱԶ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԷՍԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332,000,000 ՖՐԱՆՔ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114,000,000 ՖՐԱՆՔ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ։

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անհրաժեշտ գիներով. — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու և կենաց՝ շահաբաժնի մասնակցութեամբ և երաշխաւորեալ տոկոսի աւելցուկով, որպէս նաև աղջկանց դրամօժիտի ու մանկ. տղայոց դրամագլխի կազմութեան, և ցմահ կանխիկ տարեթոշակներու։

ԿԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՄԷՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

Դեր–Գործակալութիւն
Ղալաթիա, Ինայէթ խան, Թիւ 10, Օսմ. Պանքային դիմացը

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՁԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ։

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՈՐԴԻՔ Ն. ՊԱՌՆԱԴԱՆԻ
ՊՈԼԻՍ ՊԱՌՆԱԴԱՆ ԽԱՆ

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՑԱՄԻՆ 1782

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000

ESTABLISHED 1782

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒՐԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը Վէթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ՝ առաջին հրդեհի ապահովութիւն մ'է որոյ բաժնետերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխն և պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան [illegible] [illegible] մէջ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

COMPAGNIE ROSSIA À ST. PÉTERSBOURG

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեդերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	1,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
1901ի հասոյթք	54,000,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	249,400,000 »

Ընկերութիւնը շատ նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ հրդեհի, փոխադրութեանց վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու դէմ և կեանքի վրայ։ Նաև երկաթուղիով և շոգենաւով ճամբորդութեանց արկածներու դէմ են։

Ընկերութեանս քննիչ Արեւելից
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ Լըբ.
(Հին Մաքսատան տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՈՐ ՌԻԲԷՆ

ՏԱՐԵԳԼԽՈՅ ԱՌԹԻՒ

Երուանդ Իւթիւճեան Թղթավաճառատունը
41, Սուլթան Համամ փողոց, 41
ի վաճառ հանած է

Տոմարներ և Տետրակներ

Եւրոպայի ամէնէն առաջնակարգ գործարաններու։

Օրհաշիւ, Մայրհաշիւ, Սնտուկ, Ձեռատետր, Մթերատետր, Տոմսակաց արձանագրութեան են. են. են. պղնձապատ, կաշեկազմ, լաթակազմ և թղթակազմ։

Օրհաշի—Մայրհաշի

մէկ տետրակի մէջ։ Ամենամեծ դիւրութիւն մը վաճառականաց համար։

Քօփիայի տետրակներ և Նամակ ու հաշուեցոյցի դասաւորման յատուկ տետրակներ (քլասօր)։

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒՈՅ ԱՌԹԻՒ

բարեմաղթութեան շատ սիրուն քարթեր, ծաղիկներ, են. են.։ Գրպանի և գրասենեկի Օրացոյցներ։ Բազմաթիւ առարկաներ Նուէրի համար. կաղամար, գրիչ, մատիտ, գրչատուփ, թղթապանակ բորդ-քառդ են. են. են.։

Գրասենեկի պէտքեր

ճոխ, սիրուն, առկուն և չափաւոր գիներով։

Տպագրութիւն

Նամակի ու պահարանի գլուխներու, հաշուեցոյց, փոխանակագիր և պարտամուրհակ, շրջաբերական, մահազդ են. են.։ Հարսանեկան հրաւիրագիր և նշանտուքի քարդ նորաձև, սիրուն և աժան գիներով։

Գաւառական յանձնարարութեանց մասնաւոր խնամք կը տարուի։ Ամէն տեղեկութիւն անմիջապէս կը տրուի։ Ամէն յանձնարարութիւն շուտ կը գործադրուի և կը ղրկուի։

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԵՐՈՒԱՆԴ ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
41, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ՓՈՂՈՑ. 41

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Վարչական Ժողովը կ'ծանուցանէ Օսմ. Հանրային Պարտուց արժեթղթոց ունեցողներուն թէ 1881 Դեկտ. 8/20ի Կայսերական հրամանագրին Ե. յօդուածին 5րդ հատուածին համաձայն, իրենց պայմանաժամին աւարտումէն մինչև վեց տարի չգանձուած բոլոր կտրոններն իրենց արժէքը պիտի կորսնցնեն։ Հետեւապէս, Թիւ 27 կտրոնները, որոց պայմանաժամն էր 1897 Մարտ 1/13, եթէ մինչև 28/13 Մարտ 1903 չգանձուին, պիտի մնան Հանրային Պարտուց Վարչութեան։

23/6 Դեկտ. 1902

⁂

ԱԶԴ.—Վարչական Ժողովը կ'ծանուցանէ 4% Բրիօրիդէ պարտաթղթ ունեցողներուն թէ 1890 Ապրիլ 15/27ի Կայսերական հրամանագրին Ժ. յօդուածին համեմատ, իրենց պայմանաժամին աւարտելէն մինչև վեց տարի չգանձուած բոլոր կտրոններն իրենց արժէքը պիտի կորսնցնեն։ Հետեւապէս, յիշեալ պարտաթուղթերուն Թիւ 13 կտրոնները, որոց պայմանաժամն էր 1897 Մարտ 1/13, եթէ մինչև 1903 Փետր. 28/13 Մարտ չգանձուին, պիտի մնան Հանրային Պարտուց Վարչութեան։

23/6 Դեկտ. 1902

THE LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

LANCASHIRE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

Ռոյալ Անգլ. Ընկերութեան հետ ձուլուած.

Դրամագլուխ և պահեստ ամբողջ վճարուած 12,000,000 Անգլ. ոսկի.

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ՝
Լիվրբուլ,
1 North John St.
Լոնտոն,
28 Lombard St. E. C.

Ընկերութեանս սկզբունքն է վնասուց անմիջական և արդար վճարում որով ամբողջ վաճառականաց վստահութիւնը գրաւած է։

Ընդհանուր Գործակալք Թուրքիոյ
ՊՕՆՏ ՍԷԼԼԸՐ Եւ Ընկ.
Քիւչիւք Թիւնէլ Խան, Ղալաթիա.

ԱՆՏ. ԹԻԼՃԵԱՆ
Փոխ–Գործակալ ի Պոլիս Աչըանաք Խան. Թիւ 11 և 12.
Փոխ–Գործակալ Ադրիանապոլիս, ՍԱՀԱԿ ՊԱՐՈՆԵԱՆ Իքիթաբուլու Խան.
Ուրիշ Փոխ–Գործակալութիւններ Թուրքիոյ բոլոր քաղաքներու մէջ.

ԹԷՄԶ ԸՆՏ ՄԷՐՍԻ

Աշխարհի հնագոյն ծովային ապահովագրական ընկերութիւնն

Դրամագլուխ	2,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի գումար	1,055,000	» »
Տարեկան հասոյթ	500,000	» »

Կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք և դրամաթղթեր ծովային արկածոց դէմ. — Գիներն խիստ չափաւոր։

AGENTS: —Bond Sellar & Cº

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՍՈՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, տղոց օժտի դրամագլուխ այլ և այլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրն անվիճելի կ'դառնայ։ Ընկերութիւնն ո՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց իմաց տալու ալ կատարուի։ Նմանապէս ո՛ և է տակի յաւելում չի պահանջեր։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Դանձուած ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին, աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է 18½%, 1897ինը՝ 18%, 1899ինը՝ 18% և 1899ը՝ 16%։ Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ–ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Սոֆիա։

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Ղալաթիա, Մէրքէզ Րըհթըմ փողոց, Ճէզայիր խան, Թիւ 4։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կ'փնտռուին։

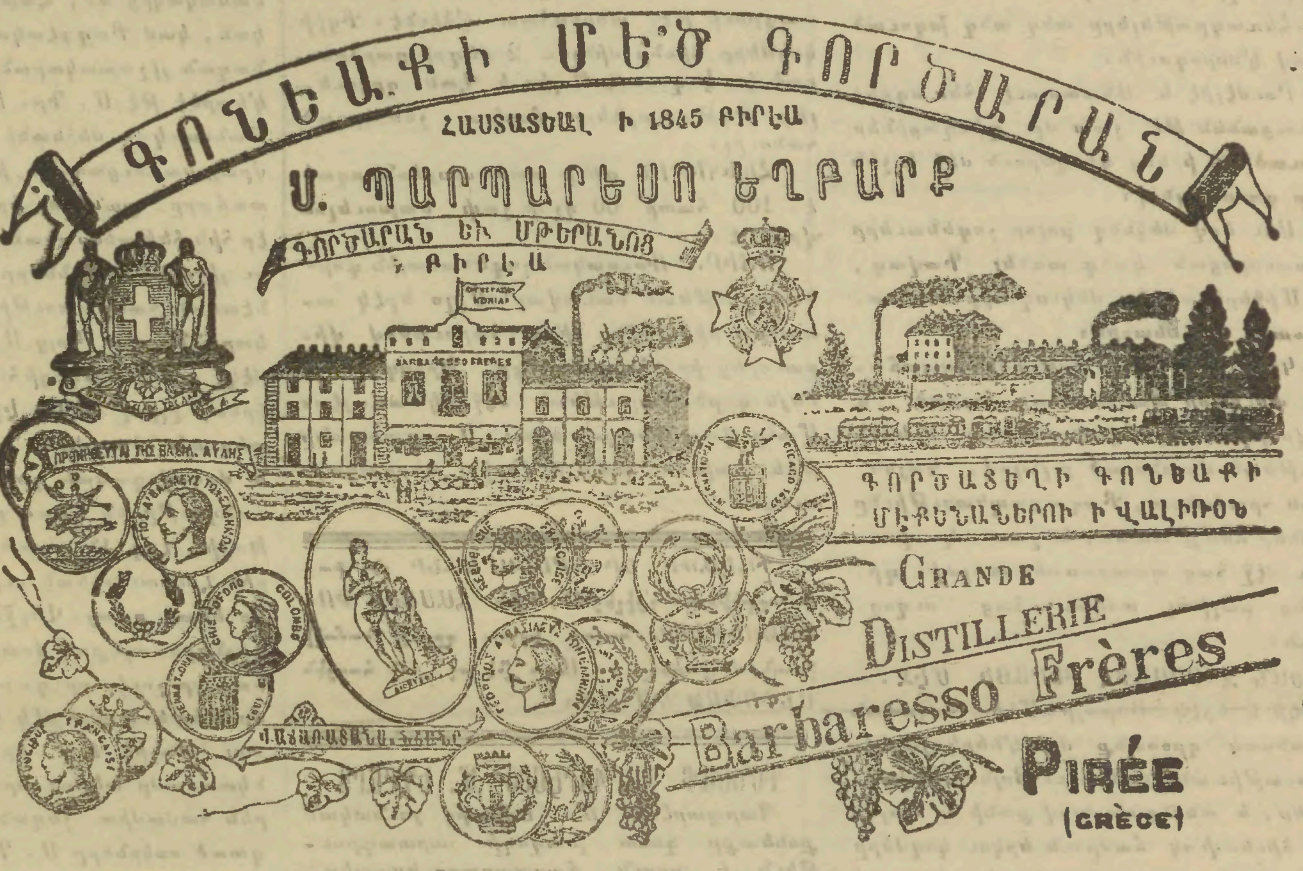

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՅՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յունական քօնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտօի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ժառանգաբար պատրաստած քօնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պատուոյ մրցանակներով, նոյնը կ'հաստատեն նաև մեծահռչակ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց քօնեաքին տրուած ուրիշ բազմաթիւ վկայագրերն աւելորդ է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն և սպառումը՝ առաջին աստիճանի, մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

Սոյն վաճառատան մէջ կ'ծախուի նաև, բառ կըռելու համար բնաւ չաւրող օղեբիւթ տակառներ, Ցանտասանի ընտիր օճառ և հելլենական բերքեր, արտադրութիւններ ու ձեռարուեստներ։

Մենաշնորհեալ պատիւ) Արծաթ Խաչ Ս. Փրկչի
) Հայթայթիչ արքայական տան Ն. Վեհ. Ցանտասանի Թագաւորին 50—21

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Առ Պ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕԽՐԻՍԹՕ
Կ. Պոլիս. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Կալաթա

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԼԱՍԹԻՔՆԵՐ
«ԲՐՕՎՕՏՆԻՔ»

ПРОВОДНИКЪ
1888
ТОВ. РУССКО-ФРАНЦ. ЗАВОДА ПРОВОДНИКЪ РИГА
RUSS-FRENCH IND. RUBBER WORKS

Կ'յանձնարարուի ամէնուն ճշդիւ ուշադրութիւն ընել չուրջի սա չորս նշաններուն, և մանաւանդ 1888 ԹՈՒԱԿԱՆԸ կրող ԱՍՏՂԱՆԻՇԻՆ, ու վաճառատան «ԲՐՕՎՕՏՆԻՔ» անուանին՝ որ ռուսերէն գիրերով գրուած է անոր մէջը։

Այս ընտիր և առաջնակարգ ռուսական լասթիքը կը ծախուի, կօշիկի ամէ՛ն գլխաւոր վաճառատուներուն և լասթիք ծախող բոլոր խանութներուն մէջ։ Ու բուն մթերանոցն է.

ՊՈԼԻՍ, ԷՆՏ. ՔԷՕՇԼԷ
Մեծ—Թիճարէթ Խան Թիւ 4
50—37

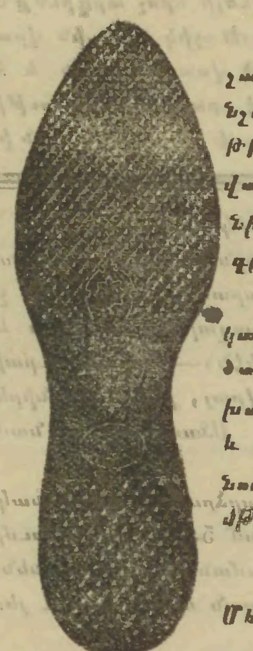

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆՆ
ՈՒ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՍՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՍԱՆԹԱԼ ՔԼԷՆ

Մէկ շաբթուան մէջ օրական 8—12 հատ հաբեր առնելով։

ԲԻԼԻՒԼ
ՄՈՒՍԼԷԹ
ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԿԱՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԸ
ՌԻՒՄԱԹԻԶԸ

ՀԱԶԸ
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ԻՋՈՒԱԾՔԸ
ԱՆՔՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՍԻՐՕ
Տ' ՕՊԼԷՐԺԻԼ

Կը ծախուին Բարիզ Ֆիլլ եւ Թոմար վաճառատունէն եւ Կ. Պոլսոյ ու գաւառներու դեղագործներու եւ դեղագործական ամբարներու մէջ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՈՐՆ Է ԵՒ ՈՒՐ ԿԱՐԵԼԻ Է ԳՏՆԵԼ
Բուն Չաւուշ Օղլու սիկարէթի թուղթը

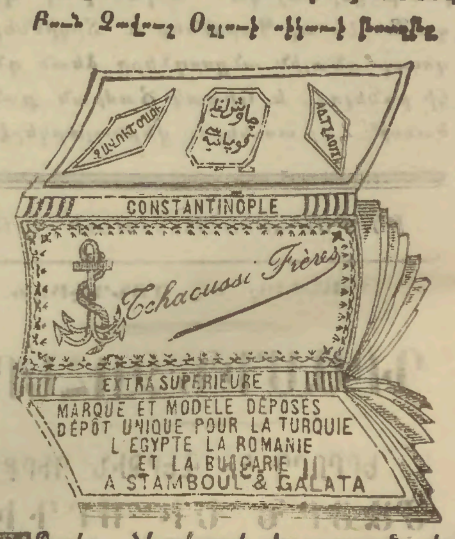

Պոլիս, Ծախարտի մաքսատան փողոցը, 14 Թիւ վաճառատան տէրը, առանց իրաւունք մ'ունենալու, Չաւուշ Օղլուի խարսխանիշ նախշով սիկար թուղթը ծախելուն համար, բողոք տրուած է ձեռնհաս դատարաններն և միւս կողմէ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութենէն «կրկին խարիսխ» վաճառանիշը գործածելու արտօնութիւն առնուած է։ Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է դիմել Պոլիս, Ալաճա–Համամ, Ճէզայիր խան, Թիւ 24 վաճառատունը, և ուշադրութիւն ընել «կրկին խարիսխ» վաճառանիշին և 24 Թիւին։ 84

Կ'ԾԱՆՈՒՑԱՆԵՆՔ քաղաքի և գաւառական բաժանորդներուն թէ լուրերն Դ. ԷՋԻՆ ՄԷՋ ծանուցուած գիներն ԱՄԲՈՂՋ վճարելի են։ Անոնք որ փոխանակագիր, դրամ, նամակի կամ քրոնիկ մուխ կամ ազդեցութիւնները մեզ վճարելու կ'ուզեն, ՊԱԿԱՍ ԹԵՐԹ կ'ընդունին։ —Օտար ծանուցումներու թուղթեր չենք ընդունիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի